

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarum Qualificatoris, Et
Olim Compluti Sacrae Theologiae Professoris. Opus
Theologicum, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attributis Divinis Vbertim Dissertitur ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Disputatio XXI. De passionibus visionis intuitivae Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

sibilitum, quarum similiter intuitiva notitia propter aliquem ex eisdem tribus titulis ipsis debetur. Præterea cognoscunt itidem intuitivè eas veritates negativas tum absolutas, tum conditionatas tam creaturarum possibilem, quam chymararum impossibilem, quarum intuitiva notitia non minus pertinet ad ipsos ob aliquem titulum ex prædictis. De quibus speciatim iterum redibit sermo infra disp. 21. n. 65. Ad veritates autem conditionatas cuiusvis ex generibus dictis reducuntur veritates disunctivæ ipsis correspondentes iuxta universalem doctrinam loco citato Phari Scient. traditam.

¹⁰⁰ **Q**ue omnes obiectivæ veritates eadem omnino ratione dicendæ sunt cognosci intuitivè à Beatis tum per visionem ipsam beatificam, tum in Verbo, aut in Deo, &c. ac dicta sunt in præcedentibus cognosci creaturæ, quarum ad ipsos pertinet notitia intuitiva. Quoniam doctrina in præcedentibus tradita pro intuitione talium creaturarum pro intuitione talium omnium veritatum obiectivarum facit etiam omnino. In quibus minutis explicandis non est, cur diutius moremur.

DISPUTATIO XXI.

De passionibus Visionis intuitivæ Dei.

¹ **S**ermo erit in hac disputatione de passionibus præsertim metaphysicis tum proprijs, tum communibus Visionis intuitivæ Dei iuxta divisionem passionum cuiusvis essentia traditam in Pharo Scient. disp. 17. q. 18. nimirum de æqualitate, & inæqualitate, similitudine, & dissimilitudine, identitateve, & diversitate specifica, de perpetuitate, & alijs huiusmodi.

QVAESTIO I.

Vtrum visio Dei in Beatis omnibus sit æqualis, aut inæqualis.

² **C**um Beatitudo essentialis videntium Deum aut unice, aut principaliter in eius visione consistat, perinde ferme est de æqualitate, & inæqualitate visionis Dei, atque de æqualitate, & inæqualitate Beatitudinis, qua Beati gaudent, differere.

³ **I**gitur omnes omnino videntes Deum æqualiter esse beatos, æqualesque subinde habere visiones beatificas, error Ioviniani fuit, ut scribit Hieronimus lib. 2. adversus eundem, & epist. 17. ad Damasum. Cuius etiam mentionem facit August. hæresi 82. & S. Th. opusc. 19. cap. 6. & referunt Castro adversus hæreses verbo *Beatitudo*, & Sanderus lib. 7. de Visibili Monarch. hæresi 87. In eundemque errorem inciderunt Lutherus, & sequaces, licet ex diverso fundamento, ut referunt, & impugnant Hofius in Confess. cap. 87. Vega in Trid. lib. 10. cap. 3. Sor. lib. 2. de Natur. & gratiâ cap. 20. & in 4.

dist. 49. q. 3. art. 2. Et sequutus est Calanus lib. 3. Institut. cap. 15. Et ex Catholicis Durand. in 4. dist. 49. q. 2. n. 27. addens tamen statim n. 28. melius, & fecerius esse adicere oppositum. Catholica verò sententia est, multos ex videntibus Deum inæqualiter esse beatos, inæqualesque subinde habere visiones beatificas.

In oppositum extremum declinarunt Palud. in 4. q. 1. Et Recentiores quidam innominati apud Ægid. Lufit. lib. 12. de Beat. q. 9. art. 3. asserentes, omnes omnino videntes Deum inæqualiter esse beatos, inæqualesque proinde habere visiones beatificas. Contraria tamen sententia, quam tradunt Maldon. in illud Marh. 20. *Acciperunt & ipsi singulos denarios*. Soar. 3. p. q. 62. art. 4. disp. 7. sec. 5. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 9. sec. 1. Ægid. Lufit. supra, & reliqui omnes Theologi, certa est. Addit tamen Recupit. 1. p. lib. 6. q. 34. cap. 5. ut quid verisimile, omnes Beatos in gloria accidentali habente se concomitanter ad visionem beatificam esse inæquales, qualem putat esse, quæ ad statum individualement vniuscuiusque pertinet, ut sunt, inquit, aureolæ, visio futurorum, & gaudia quædam accidentalia.

Suppono ut certum ex dictis disp. 20. visiones beatificas omnium beatorum, quantum est ex parte obiecti primarij, quod est entitas Dei cum omnibus suis prædicatis realiter identificatis, æquales esse, quatenus omnes idem habent huiusmodi obiectum primarium, ut ibi q. 1. statutum est. Nec fieri potest, ut non habeant, iuxta doctrinam statutam q. 2. Quare questio præfens, quæ de visionibus potissimè prout respicientibus prædictum suum obiectum primarium, à quo habent esse beatificas, differit, solum est de æqualitate, & inæqualitate earum quoad perfectionem ipsi intrinsecam, ratione cuius eas habentes, etsi omnes videant vnam, & eandem, & totam entitatem Dei, inæqualiter tamen vident eorum multi, inæqualiterque proinde ab eâ visâ beatificantur.

Propositio 1.

Non omnes videntes Deum sunt æqualiter beati. Proindeque neque omnes habent æquales quoad perfectionem visiones beatificas. Sed multi inæquales.

Propositio est de fide. Definivita enim est in Concilio Florent. sess. vlt. in litteris vniionis dicente. *Beati intuentur clarè ipsum Deum trinum, & unum, sicuti est; pro meritum tamen diversitate alius alio perfectius*. Planèque inferitur ex Trid. sess. 7. dum definit. *Iustificatos bonis operibus verè mereri gloria augmentum*. Supra eam scilicet, quam acciperent, si cum iustitiâ acceptâ decederent ante alia opera patrata. Refertur etiam à Vazq. 1. p. disp. 47. cap. 2. pro eadem veritate Concilium Thelense sub Sixcio Papa. Sed ibi nihil de hæc causâ tractari, crudite probat Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 20. n. 6.

Constat deinde eadem veritas ex Scripturâ, cuius multa testimonia congerit Hieronimus supra contra Iovinianum. Potissima sunt illud Ioan. 14. *In domo Patris mei mansiones multe sunt*. Vbi aperte sermone esse de diversitate gloria Beatorum, concors Patrum sententia est apud Soar. supra n. 3. & Ægid. Lufit. lib. 12. de Beat. q. 9. art. 1. Tum illud 1. ad Corinth. 15. *Sicut stella differit ab stella in claritate, sic erit resurrectio mor.*

mortuorum. Vbi agens Paulus de inæqualitate gloriæ corporum Beatorum planè supponit, inæqualitatem gloriæ essentialis, in qua illa fundatur, iuxta communem etiam Patrum expositionem. Tum illud Ierem. 31. *Omnes cognoscant me à minimo usque ad maximum*. Ob gloriæ scilicet inæqualitatem vt Hieron. exponit supra. Nec non omnia in quibus pro ratione meriti promittitur præmium, vt in parabola de fructu trigesimo, sexagesimo, & centesimo Matth. 13. & in parabola Talentorum Matth. 20. & Matth. 7. *In qua mensurâ mensi fueritis, remetietur & vobis*. Et Matth. 16. *Tunc reddet unicuique secundum opera eius*. Et 1. ad Corinth. 13. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*. Et 2. ad Corinth. 9. *Qui parè seminât, parè & metet, & qui seminât in benedictionibus, de benedictionibus & metet*. Sapeque alibi.

- 8 Vnde prima ratio theologica pro eadem *re* desumitur. Quia de fide est, Beatitudinè *ari* iustis in præmium suorum meritorum, & tanquam mercedem eorum, & coronam iustitiæ. Sed merita iustorum in multis eorum sunt inæqualia, vt ex fide etiam, atque ex manifestâ experientia constat: Deusque in illis præmiandis iustitiam seruat distributiua, vt fides itidem, atque manifesta ratio suadent. Ergo, Beatitudinem iustorum in multis eorum esse inæqualem, necesse est.
- 9 Secunda autem ratio etiam theologica inde desumitur. Quia non omnes Damnati sunt æquales in poenâ, vt constat ex Apocalyp. 18. Ergo neque omnes Beati sunt æquales in gloriâ. Pro veris que enim militat eadem lex distributiue iustitiæ.
- 10 Opponitur tamen pro hæreticis contra veritatem statutam parabola illa operariorum Matth. 20. Vbi dominus vineæ tantundem mercedis contulit serò venientibus, & vnâ horâ dumtaxat laborantibus, quantum venientibus primo mane, & laborantibus per totum diem. Quo videtur significari, præmium vitæ æternæ in omnibus Beatis æquale fore; siue multum, siue parum in vineâ Domini, quæ Ecclesia est militans, laborauerint. Eiusmodi enim præmium iuxta omnes Patres, & Scholasticos significat ille parabola denarius ex æquo omnibus operarijs collatus.
- 11 Respondeo, duas esse celebres, & valde diuersas huius parabola expositiones. Prima, significari per illam inter omnes vocatos ad gratiam, & gloriam multos, qui videbantur in hac vitâ primi, & electi, in die Iudicij futuros nouissimos, ac reprobos: alios vero, qui in hac vitâ nouissimi, & reprobis videbantur, futuros in die Iudicij primos, & electos. Hanc cum Iansenio sequitur & latè explicat Vazq. 1. p. disp. 47. cap. 3. & 4. Secunda, significari per illam, inter ipsos met electos ad gloriam multos primos tum in uocatione; quia prius tempore vocati sunt; tum in longitudine temporis, quo in eâ uocatione perdurarunt, futuros in die Iudicij nouissimos, hoc est, æquale gloriæ præmium accepturos cum nouissimis, qui & tardius vocati sunt, & breuiori tempore laborarunt. Hæc longè probabilior est. Vtpote fere omnium Patrum, & Scholasticorum. Videatur latè explicata apud Maldonat. in cap. 20. Math. citatum, Salmer. tom. 7. tract. 33. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 20. Fasol. 1. p. q. 12. art. 6. dubit. 1. Recupit. lib. 6. q. 34. cap. 2. & apud alios ab eis citatos.
- 12 Igitur, stando in primâ expositione, comperitur est, nihil contra statutam veritatem ex parabola inferri posse. Cum in eâ iuxta talem

expositionem nulla æqualitas præmij, seu gloriæ inter Beatos significetur, sed tantum antepositio, & electio ad gloriam eorum, qui, vt res in statu præsentis oculis hominum apparent, postponendi, & reprobandi videbantur, & postpositio, reprobatioque eorum, qui anteposendi videbantur, & eligendi. Stando verò, vt certe stari debet, in expositione secundâ, fatendum est, per denarium parabola ex æquo collatum laborantibus inæqualiter aliquam gloriæ æqualitatem significari inter Beatos, qui in vineâ domini pro statu præsentis inæqualiter laborarunt vel quoad diurnitatem temporis, vel quoad operum multitudinem, vel aliâ ratione. Hæc tamen gloriæ æqualitas per denarium parabola significata, aut tantum est gloriæ obiectiue, in qua omnes Beati sunt æquales; quia omniū obiectum est vnus, & idem Deus; non item gloriæ formalis, in qua multi sunt inæquales, vt censet S. Th. 2. 2. q. 5. art. 2. ad 1. & lib. 3. contra Gent. cap. 58. & cum eo alij Scholastici. Aut tantum est gloriæ quoad durationem in omnibus Beatis æternam, non quoad perfectionem visionis inæqualem in multis, vt censent communiter Patres. Ex quibus Hieron. lib. 2. aduersus Iouinianum multo ante finem ait. *Vnus denarius non vnus est præmium, sed vna vita, & vna de gebennâ liberatio*. Et Anselm. in cap. 20. Math. *Ipsa vita æterna pariter erit omnibus æqualis, & vnus denarius omnibus attributus*. Explicatis verò August. tract. 67. in Ioan. circa medium. *Quo utique denario, inquit, vita significatur æterna, vbi amplius alio nemo vinit: quoniam viuendi non est diuersa in æternitate mensura*. Et lib. de sanctâ Virginitate cap. 26. optimo exemplo declarat dicens. *Si enim cælum significaretur illo denario, non ne in Cælo esse omnibus est commune Syderibus? & tamen alia est gloria solis alia luna, alia stellarum. Ita, quia ipsa vita æterna pariter erit omnibus sanctis, æqualis denarius omnibus attributus est: quia verò in ipsa vitâ æternâ distinctè fulgebunt lumina meritorum, multæ sunt mansiones apud Patrem; ac per hoc in denario quidem non impari non viuet alius alio prolixius; in multis autem mansionibus honoratur alius alio clariùs*. Aut certe, si per denarij æqualitatem omnimoda æqualitas gloriæ Beatorum, qui inæqualiter visi sunt laborasse, significetur, vt satis verisimiliter censeretur, sensus erit, multos in die Iudicij fore, qui in vineâ Domini aut diuturnius, aut extensius visi sunt laborasse, quàm alij: quia tamen hi abundantiori gratiâ præuenti breuiori tempore, aut etiam paucioribus operibus intensius, feruentiusque patris quoad meritorum valorem aut æquales illis, aut præstantiores euaserunt; aut æquali subinde gloriâ, aut præstantiori, quàm illi, donati sunt.

Adde, factâ comparatione inter veteris, & noui Testamenti Saluandos, ad quam potissimum respexit fortasse parabola, multos illorum haud dubie fore, qui multos horum superantes quoad merita ex opere operantis, aut æqualem cum his gloriam, aut etiam minorem sunt adepturi; quia gratia habitualis ab his per nouæ legis Sacramenta, quibus illi caruerunt, ex opere operato acquisita vnâ cum eorum meritis, etsi paucioribus, æquali eos, aut etiam maiori gloriâ dignos efficiet. Ex quibus omnibus apparet, nihil aduersum veritati catholicæ in propositione statuta ex operariorum vineæ parabola deduci posse. Quomodo autem contra eam nihil aliunde, quod sit momenti, possit opponi, ex dicendis in sequentibus apparebit.

Propositio 2.

14 Non omnes videntes Deum sunt inaequaliter beati. Proindeque neque omnes habent inaequales quoad perfectionem visiones beatificas. Sed multi aequales.

Hac propositio certa est apud omnes Theologos, excepto fortasse Paludano, & innominatis commemoratis n. 4. Quia certum imprimis est, omnes paruulos cum sola gratia baptismali, cui gloria proportionem respondet, ex hac vita decedentes aequaliter beatos esse: quia talis gratia in omnibus aequalis est. Ut supponit August. tract. 6. in Ioan. ante medium dicens. *Quare ergo si vnus ab illo verbi gratia in isto sancto baptizetur, alius ab alio inferioris meriti apud Deum, inferioris gradus, inferioris continentia, inferioris vitae; vnus tamen, & par, & aequale est, quod acciperunt; nisi, quia hic est, qui baptizatur.* Et docent communiter Theologi in tract. de Baptismo. Vbi ad rem plura. Deinde est certum, esse possibile etiam moraliter, vt aliqui adulti cum aequali gratia habituali vndeunque partem decedant, aequalemque subinde gloriam fortiantur. Quo posito, aliquos tales esse de facto in tanto Beatorum numero, valde credibile, imo moraliter certum esse videtur.

15 Et haec quidem, quod attinet ad beatitudinem essentialem, atque etiam accidentalem essentiali proportionatam, sine controversia evidetur. Ego vero censeo contra Recapitulum, vera itidem esse quoad beatitudinem accidentalem integram, atque adeo eam etiam partem comprehendentem, quae vnicuique ratione peculiaris status confertur. Quia, vt constat ex doctrina data disp. praeced. q. 4. proposit. 14. integra beatitudo accidentalis proportionatur essentiali in quouis Beato; atque ita nequeunt non esse quoad integram beatitudinem accidentalem aut aequales, aut inaequales inter se, qui quoad essentialialem tales sunt.

16 Stat itaque ex dictis, tam quoad beatitudinem essentialem, quoad perfectionemque subinde visionis beatificae, quam quoad integram accidentalem aliquos Beatos inter se inaequales, & aliquos inter se aequales esse. Restat examinandum modò, vnde in illis huiusmodi inaequalitas, aut aequalitas ortum ducat. Quod vt distinctius fiat, quaestiones aliquot oportet praemittere, vt sequitur,

QVÆSTIO II.

Vtrum omnes omnium Beatorum visiones beatificae sint inter se comparatae eiusdem speciei.

17 **N**egant cum Maiore Heric. 1. p. disp. 49. cap. 3. & 4. Arriag. disp. 12. Quiros disp. 29. sect. 3. Vvadingus de Incarnat. disp. 6. dub. 3. Ripalda disp. 36. de Ente supern. sect. 3. Ouedo 1. 2. tract. 1. contr. 4. punct. 2. & alij Recentiores. Qui censent, visiones representantes simul cum Deo creaturas specie diuersas eo ipso esse specie diuersas. Necnon visiones respicientes intellectus specie diuersos, vt sunt visiones Angelorum tum inter se, tum cum visionibus hominum compa-

ratae. Addunt tamen plerique, omnes visiones theologice consideratae sub conceptu videlicet beatitudinis essentialis, quae non habent quatenus representantes Deum, eiusdem speciei esse dicendas: quantumuis sint diuersae physice, seu metaphysice consideratae. Quo sensu interpretantur Doctores stantes pro sententia opposita communissima. Qui tamen absolute, & abique limitatione tenent, omnes visiones beatificas esse eiusdem speciei. Ita Molin. 1. p. q. 12. art. 6. disp. 5. Zumel dub. vlt. Vazq. disp. 47. cap. 5. Soar. lib. 2. cap. 19. Fafol. dub. 2. Amic. disp. 9. sect. 15. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 3. sect. 9. Valen. disp. 1. q. 5. punct. 3. Medin. q. 5. art. 4. Henr. lib. vlt. de Fine homin. cap. 10. cum S. Tho. & alijs Thomistis, Scot. & Scotistis ab eis relatis, ceterisque communiter. Imo Soar. Salas, Fafol. & alij putant, visiones beatificas specie diuersas omnino impossibiles esse.

Propositio 1.

De facto omnes visiones beatificae quoad suam intrinsecam entitatem non solum theologice, seu quoad conceptum beatitudinis essentialis praecise, sed simpliciter, & absolute sunt eiusdem speciei.

Ita sine dubio, praeter paucos Recentiores principio cum Maiore relatos, sentiunt omnes Theologi, dum absolute, & simpliciter docent, omnes visiones beatificas esse eiusdem speciei. Malèque hi proinde exponuntur ab illis, quasi loquuti de sola identitate specifica visionum quoad praedicatum beatitudinis essentialis, in quo illi conueniant. Perperam quippe pronunciarent Theologi absolute, & sine limitatione, omnes visiones beatificas esse eiusdem speciei propter conuenientiam earum in praedicto beatitudinis essentialis, si sentirent earum aliquas ab alijs praedicatis habere, esse specie diuersas. Sicut perperam pronunciarent absolute, & simpliciter, hominem, & leonem esse eiusdem speciei propter conuenientiam, quam habent in praedicto animalis, sentientes planè, esse absolute, & simpliciter specie diuersos à differentijs rationalis, & rugibilis, quas insuper habent. Itaque propositio nostra omnium Theologorum esse videtur, si paucos praedictos excipias.

19 Probanda autem inde venit. Quia, vt constat ex generali doctrina tradita à nobis in Pharo Scient. disp. 16. q. 4. visiones non euadunt dissimiles, proindeque nec specie diuersae quoad suam intrinsecam entitatem ex eo, quòd sint terminatae ad obiecta specie diuersa, vt sunt quae simul cum Deo representant creaturas diuersas specie; neque ex eo, quòd sint relatae ad intellectus specie diuersos, vt sunt visiones Angelorum tum inter se, tum cum visionibus hominum comparatae. Aliundeque visiones, quae dantur de facto, ex modo tendendi, siue respiciendi aut sua obiecta, aut sua subiecta, siue principia non sunt dissimiles, proindeque neque diuersae specificè: quia talis dissimilitudinis nullum vel lenè extat indicium; omniaque praedicata, quae in illis intrinseca nominus, similia sunt, nimirum, esse cognitiones Dei in se, & creaturarum in Deo, intuitiuas, iudicauas, claras, certas, &c. Ergo visiones omnes, quae dantur de facto, eiusdem speciei censendae sunt esse simpliciter, & absolute.

Dein.

Deinde etiam probatur propositio ab absurdo. Quia, si ab intellectibus, aut ab obiectis dissimilibus euaderent visiones dissimiles, etiam ab intellectibus, aut ab obiectis inæqualibus euaderent visiones inæquales, ut est notissimum. Inde autem fieret, ut habentes æqualia merita sæpe haberent inæqualem visionem, atque adeo etiam inæqualem gloriam; quia sæpe citra dubium habent intellectus inæquales, aut etiam obiecta secundaria inæqualia. Quod tamen erroneum est: cum sit certum secundum fidem, præmium gloriæ meritis commensurandum esse. Quam malè autem Aduersarij ab hoc argumento se expediant q. sequente constabit. Quæ autem ab ipsis contra nostram propositionem opponi possunt q. illà 4. Phari citatà satis superque in uniuersum diluta sunt.

Propositio 2.

31 Possibiles sunt visiones beatificæ quoad suam intrinsecam entitatem dissimiles, atque adeo diuersæ specificè.

Possunt enim tales esse ex intrinseco modo tendendi in sua obiecta, quidquid sit de extrinsecà identitate, aut diuersitate specificà ipsorum obiectorum; à quibus non specificantur intrinsecè iuxta dicta propositione 1. ex dictis latius in illà q. 4. Phari citatà. Possibiles quippe sunt citra dubium duæ visiones, quarum alterà videatur in se ipsis, atque adeo concomitanter, & æquè primò Deus, & Petrus, alterà verò videatur Deus in se, & primariò, Petrus verò in Deo, & secundariò: quæ quidem diuersum modum tendendi habebunt in sua obiecta adæquata; diuersæque proinde intrinsecè, atque specificè erunt. Possibilis etiam est sine dubio visio affirmatiua Dei, quæ nullius obiecti distincti à Deo sit negatiua, quæ quidem à visionibus, quæ dantur de facto, & aliquorum obiectorum sunt citra dubium negatiuæ, (eo quòd Beati omnes non solum aliquas positiuas, sed etiam aliquas negatiuas veritates, utpote ad ipsos pertinentes, vident in Deo iuxta dicta supra disp. 20. q. 4. proposit. 15. dicendaque infra q. 6. n. 65.), ex modo tendendi est specificè diuersa: cum omne iudicium negatiuum, & affirmatiuum ex diuerso modo tendendi, recessiuo scilicet, & adhæsiuo, discriminentur iuxta doctrinam statutam etiam in Pharo disp. 2. q. 4. Pariterque aliæ visiones beatificæ possibiles excogitari poterunt, quæ aliter sint diuersæ specificè ex modis tendendi diuersis.

QVAESTIO III.

Vtrum ex intellectibus perfectione inæqualibus visiones beatificæ debeant euadere inæquales, quando cætera, quæ ad eas concurrunt, æqualia sunt.

22 **A**ffirmant Molin. 1. p. q. 12. art. 6. disp. 2. Heric. disp. 49. cap. 4. Alarc. tract. 1. disp. 3. cap. 6. Egid. Luit. lib. 12. de Beat. q. 11. art. 3. Lessius lib. 2. de Summo bono n. 57. Scotistæ cum scoto apud Smising. de Deo vno disp. 6. q. 6. & plures

alij ex antiquioribus relati ab eis, & à Ripald. disp. 37. de Ente supernat. sect. 1. Quibus ex parte consentiunt ipse Ripald. sect. 2. & seqq. Oued. 1. 2. tract. 1. contr. 4. punct. 2. Quiros tom. 1. de Deo disp. 29. sec. 2. quatenus censent, ex inæqualitate intellectuum, cæteris paribus, inæqualitatem visionum oriri posse, non tamen oriri necessariò, atque adeo nec de facto in Beatiss. Opposita tamen sententia communior est. Quam tenent S. Th. 1. p. q. 12. art. 6. & lib. 3. contra Gent. cap. 58. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 21. Vazq. 1. p. disp. 47. cap. 6. Arrub. disp. 22. Fasol. q. 12. art. 3. dub. 3. Valent. punct. 4. Gran. contr. 1. disp. 8. Gonzal. disp. 29. sect. 2. Zumel. disp. 1. Becan. tract. 1. cap. 9. q. 10. Derkennis disp. 7. cap. 8. Tann. disp. 1. q. 4. dub. 1. Amic. disp. 9. sect. 16. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 1. sect. 7. Henr. lib. vlt. c. 10. Et alij plures tum apud ipsos, tum apud Ripal. & alios pro primà sententià relatos. Quibus adde Mœratiuum, Recupitum, Machin, Iosephum Augustinum, & Petr. Huit. apud Quiros supra. Itaque hi omnes censent, inæqualitatem intellectuum ad inæqualitatem visionum beatificarum nihil conferre, sed dumtaxat inæqualitatem luminum gloriæ, aliorum ve supernaturalium comprincipiorum: atque adeo, quantumuis intellectus sint inæquales, omnino æquales euadere visiones beatificas, quotiescunque lumina gloriæ ipsos intellectus ad tales visiones eleuantia inter se æqualia sunt.

Pro clariore resolutione suppono primò, hic 32 duas quæstiones confundi posse, de factoque confundi ab aliquibus ex Auctoribus primæ sententiæ. Prima est, vtrum visiones ab intellectibus inæqualibus idcirco debeant euadere inæquales; quia respectu intrinseco eos respiciunt, ab iisque propterea specificantur. Qui enim putant, ab intellectibus dissimilibus perinde, atque ab obiectis dissimilibus, debere visiones euadere dissimiles propter respectum intrinsecum, quem habent ad tales intellectus perinde, atque ad talia obiecta, ut vidimus q. 2. consequenter tenere debent, ab intellectibus inæqualibus perinde, atque ab obiectis inæqualibus, debere visiones euadere inæquales propter intrinsecum respectum, quem habent ad tales intellectus perinde, atque ad talia obiecta. Nos verò, qui statuimus ibi, visiones non debere euadere intrinsecè dissimiles ex eo, quòd respiciant intrinsecè aut obiecta dissimilia, aut dissimiles intellectus, ex vniuersaliori doctrinà traditâ in Pharo Scient. disp. 16. quæst. 4. hic pariter ex eadem statuimus, visiones non debere euadere intrinsecè inæquales ex eo, quòd respiciant intrinsecè aut intellectus inæquales, aut obiecta inæqualia. Quare circa quæstionem istam nihil est amplius, quod dicamus, præter ibidem dicta. Altera quæstio impresentiarum examinanda est. An intellectus perfectione inæquales instructi æquali lumine gloriæ virtutem inæqualem habeant causatiuam visionum, visionesque subinde inæquales conaturaliter debeant causare, siue illæ respectum intrinsecum habeant ad tales intellectus, siue secus. Sicut sol, & ignis virtutem habent inæqualem causatiuam caloris, caloresque subinde intensiuè inæquales causant: tametsi calores causati ad illos intrinsecum respectum non habeant.

Propositio. I.

24 Inæqualitas intellectuum Beatorum nihil confert ad inæqualitatem visionum Dei. Quare ab intellectibus perfectione inæqualibus cum æquali lumine gloriæ visiones perfectione æquales debent euadere.

Hæc propositio imprimis colligitur ex definitione Concilij Florent. adductâ q. 1. proposit. 1. Dum enim in solam meritorum diuersitatem refert Concilium, quod alius Beatus alio perfectius videat Deum, planè supponere videtur, diuersitatem intellectuum, quam non à meritis, sed à naturâ habent Beati, ad id prorsus nihil conferre posse. Deinde colligitur propositio ex definitione Concilij Vniuersalis adductâ disp. 17. q. 8. & disp. 19. q. 2. qua decernit, intellectuum creatum absque eleuatione supernaturali factâ per lumen gloriæ impotem esse ad videndum Deum. Si enim ad Dei visionem eger natura eleuatione sibi indebitâ; utique ad perfectiorem visionem perfectiore eleuatione indebita etiam sibi indigebit: quia, sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis, ut fert vulgatum axioma. Nequit ergo natura per propriam, atque adeo sibi debitam maiorem perfectionem, ad maiorem perfectionem visionis quidpiam præstare. Quod est, à perfectiore intellectu cum æquali lumine visionem non posse euadere perfectiorem.

25 Hinc sumitur ratio à priori nostræ propositionis; quæ in hunc modum formari potest, & declarari. Visio beatifica supernaturalis est, atque adeo prorsus indebita intellectui creato; ad eamque proinde causandam aliter, quam per potentiam obedientialem auxilio supernaturali eleuatam intellectus nequit concurrere. Ergo ad æquata virtus causatiua visionis ex entitate intellectus, & ex auxilio supernaturali resultans, cui visio ipsa connaturalis, & debita sit, penes perfectionem dumtaxat auxilij supernaturalis eleuantis merienda est; quidquid sit de magnâ, aut parua, de maioreve, aut de minore perfectione intellectus eleuati; atque adeo penes maiorem, aut minorem perfectionem auxilij eleuantis dumtaxat debet euadere perfectior, aut imperfectior visio causata, siue sit maior, siue minor intellectus eleuati perfectio. Antecedens secundum fidem certum est, ut constat ex locis citatis. Consequentia autem probatur. Quia si ab intellectu perfectiori cum æquali auxilio eleuante perfectior visio nasceretur, talis visio tali intellectui nec supernaturalis, nec prorsus indebita esset quoad eum perfectionis excessum, utpote debitum, atque adeo connaturale ipsi intellectui, non titulo supernaturalis auxilij, sed titulo propriæ, connaturalisque perfectionis, ad quem proinde ipse intellectus non vi potentia obedientialis supernaturaliter eleuata, sed vi potentia connaturalis concurreret. Quæ sunt absurda contra antecedens ex fide statutum.

26 Confirmatur primò. Quia, si intellectui perfectio vi sex cum lumine vi quatuor debita esset visio perfecta vi sex, cum tamen intellectui perfectio vi quatuor cum lumine vi quatuor sit tantum debita visio perfecta vi quatuor; debitum ad visionem vi sex non in solâ gratiâ lumi-

nis supernaturalis, sed in super, in ipsâ naturâ intellectus perfecti vi sex fundaretur, ut est notissimum. Igitur talis visio tali intellectui secundum naturam considerato non prorsus supernaturalis, & indebita, sed ex parte debita, & connaturalis esset contra dogma fidei statutum. Non igitur intellectui perfectio vi sex cum lumine vi quatuor est debita visio perfecta vi sex, sed dumtaxat perfecta vi quatuor, æquæ, ac intellectui perfectio vi quatuor cum lumine vi quatuor. Cumque eam tantum visionem possit intellectus lumine eleuatus connaturaliter causare, quæ ipsi prout eleuato debita est, Conscitur à perfectiore intellectu cum æquali lumine neuiquam posse connaturaliter nasci visionem perfectiorem, quàm ab intellectu minus perfecto.

Confirmatur secundò. Quia habentibus 27 æqualia merita gratiæ æquale prorsus supernaturale præmium gloriæ debitum est, ut constat ex fide: quantumuis illi sint inæquales quoad perfectionem naturæ. Sed vi comparatur præmium gloriæ ad naturam prout habent merita gratiæ, ita comparatur quiuis effectus supernaturalis ad naturam prout eleuatum ad illum per supernaturale auxilium, siue comprincipium, ut satis ex se est notum. Igitur naturis habentibus æqualia auxilia siue comprincipia eleuantia æqualis effectus supernaturalis est debitus; quantumuis illæ sint inter se perfectione inæquales. Intellectibusque subinde æquale habentibus lumen gloriæ æquales debite sunt visiones beatificæ; quantumuis perfectione inæquales sint illi inter se. Ab intellectibus igitur perfectione inæqualibus, si æquali lumine gloriæ prædicti sint, æquales visiones beatificæ debent enasci connaturaliter. Siquidem sic ab eis nasci dumtaxat possunt, uti nuper dicebam, quæ illis prout instructis lumine debite sunt.

Confirmatur tertio. Quia si alicui titulo 28 maioris perfectionis naturæ daretur maior quantitas gloriæ, quàm meritum eius exigebat, ille utique excessus non daretur vi debitus merito, sed vel vi debitus maiori perfectioni naturæ, vel præter omne debitum. Ergo, si alicui intellectui titulo maioris perfectionis naturalis daretur visio beatifica magis perfecta, quàm eius lumen exigebat, ille utique excessus non daretur vi debitus lumini, sed vel vi debitus maiori perfectioni naturæ, vel præter omne debitum. Alit vi debitus maiori perfectioni naturæ dari non posset; quia iure supernaturalitatis toti naturæ indebitus est. Ergo daretur præter omne debitum. Nequit ergo perfectiori intellectui cum æquali lumine perfectior visio debite, & connaturaliter dari. Quod est, à perfectiore intellectu cum æquali lumine visionem perfectiorem connaturaliter nasci non posse.

Præterea propositio nostrâ probatur ab 29 absurdo. Ex opposito namque fieret, habentes æqualia merita, & inæquales intellectus non obtinere de facto æquales visiones beatificas, atque ita neque esse æqualiter beatos. Quod est contra fidem statuentem vnicuique iuxta mensuram meritorum conferri præmium gloriæ, ut satis constat ex dictis q. 1. Respondent Molin. Vazq. Arrub. supra, & alij, casu, quod habentes merita æqualia habeant intellectus inæquales, fore, ut Deus non conferat illis æquale lumen gloriæ, sed magis intensum habenti intellectum imperfectiorem, habenti autem perfectionem minus intensum, ut tandem visiones omnium euadant æquales.

Sed contra primò; quia lumen gloriæ etiam est præmium respondens meritis, non solum quatenus vile ad visionem, sed etiam quatenus ornatum quoddam Beati reddens illum Dei, formem. Ergo, habentibus æqualia merita lumina inæqualia conferri, dici non potest. Contra secundò; quia etiam habitus charitatis minuendus erit in eo, qui perfectiorem, augendus autem in eo, qui imperfectiorem habet voluntatem; ne inæqualiter ament Deum, & eo fruantur; inæqualiterque proinde beati euadant habentes merita æqualia. Cumque habitus charitatis aut sit indistinctus realiter à gratiâ sanctificantem, aut eius mensuram sequatur; fiet utique, ut sæpe æqualibus meritis inæquale gratiæ sanctificantis respondeat præmium. Quod, præterquam quòd ex se est absurdum, aliunde coherere non potest cum eo, quòd æqualibus meritis respondeat æquale præmium gloriæ. Siquidem iuxta certam Theologiam mensura gloriæ iuxta mensuram gratiæ sanctificantis confertur.

30 Propterea Molin. ad argumentum factum, responderet aliter; habentibus scilicet inæquales intellectus, & merita æqualia conferre quidem Deum æqualia lumina; præbere tamen suum concursum inæqualem, quo, eâ compensatâ inæqualitate, visiones eliciantur æquales. Sed contra primò; quia hoc videtur effugium ex occasione questum ad euadendam difficultatem. Contra secundò; quia maior concursus à Deo exhibitus imperfectiori intellectui vel est indebitus ipsi prout tanto lumine instructo, vel debitus. Si indebitus; duo sequuntur absurda. Primum est; Deum cum tali intellectu miraculosè cooperari per integram æternitatem. Secundum est; Deum per talem concursum ex parte eleuare ipsum ad visionem, ad quam per lumen sufficienter eleuatus non erat, contra Concilium Vienne, absolute definiens, intellectum Beati per lumen eleuari ad videndum Deum, atque adeò loquens citra dubium de sufficiente eleuatione. Si autem debitus; potiore iure debitus erit intellectui perfectiori instructo æquali lumine, qui proinde miraculosè defraudabitur per integram æternitatem eo excessu concursus collato imperfectiori. Quod non minus absurdum est. Præterquam, quòd concursus Dei ad visionem pars præmij meritum est; atque adeò habentibus merita æqualia non debet inæqualis præberi, cæteris paribus; ne tandem integrum præmium æqualium meritum sit inæquale.

31 Aliter denique Heric. Ripal. Alarc. Ouied. Quiros, & alij respondent ad argumentum factum, habentem intellectum perfectiorem cum æquali lumine elicere quidem posse visionem, entitatiuè perfectiorem; quin sit propterea magis beatus, quam habens intellectum minus perfectum, atque adeò etiam visionem minus perfectam entitatiuè: quia visio in ratione beatitudinis non crescit per quoduis perfectionis augmentum, sed per illud tantum, quod ei conuenit, in quantum beatitudo est, scilicet, in quantum est representatio obiecti beatifici. Itaque, inquit, tunc visio facit magis beatum, quando est expressior, clarior, certior, ac demum quauis aliâ ratione perfectior visio, siue representatio Dei; secus, quando aliunde est perfectior entitas; vel quòd perfectioris intellectus est actus, vel aliâ de causâ. Verum contra hanc solutionem etiam est primò; quia, quoties maior perfectio potentie ad maiorem perfectionem cognitionis conducit, ad

maiorem utique perfectionem cognitionis, ut est cognitio, expressioque obiecti conducit; ut cernere est in cognitionibus naturalibus, quæ à perfectiore potentia cum æquali specie magis expressæ magis claræ, & magis perspicaces procedunt. Ergo si maior perfectio intellectus Beati ad maiorem perfectionem conducit visionis beatificæ, ad maiorem utique perfectionem eius, in quantum est visio, & expressio Dei, atque adeò in quantum est beatitudo, conducatur, necessarium est. Contra secundò; quia intellectus Angeli non solum in ratione entis, sed etiam in ratione intellectiui est perfectior, quam intellectus hominis. Esse autem perfectius intellectiui, est perfectiorem intellectionem prout talem posse, cæteris paribus, procreare. Quare, si Angelus, & homo æqualibus instruantur speciebus ad videndum obiectum aliquod naturale, expressus, clarius, & perspicacius, atque adeò vndeunque perfectius videbit Angelus, quam homo, ut nemo negabit. Si ergo de Angelo, & homine instructis æquali lumine in ordine ad visionem beatificam pariter est philosophandum, ut Aduersarij philosophantur, dicendum necessariò venit, talem Angelum perfectius vndeunque videre Deum, quam talem hominem; atque adeò beatiorem etiam, quam illum, esse. Contra tertio; quia, si in perfectione expressionis Dei non crescit visio beatifica ab intellectu perfectiori, cæteris paribus, neque est, cur crescat in perfectione alterius cuiusvis prædicati. Siquidem, ut statimus principio quæstionis, nullum prædicatum visionis respiciens talem intellectum est eo titulo perfectius, quam, si respiceret imperfectiorem; alius autem titulus præter eiusmodi respectum non adest, cur aliquod prædicatum visionis præ alijs euadat à tali intellectu perfectius, quam euaderet ab alio, cæteris paribus. Imo verò, quia respectus huius visionis ad hunc intellectum omnia eius prædicata manifestè transcendit: eo quòd illa quoad omnia omnino est huius intellectus præ alijs. Si propter respectum ad hunc intellectum perfectiorem aliquod prædicatum eius esset perfectius, omnia utique perfectiora essent: subindeque vel ex hoc titulo perfectior esset beatitudo, quam visio intellectus imperfectioris, cæteris paribus. Contra denique quartò; quia visio Dei non per formalitatem aliquam à nostrâ ratione præcisam, sed per totam suam physicam entitatem est à parte rei beatitudo. Ergo vndeunque euadat entitatiuè perfectior, euadet perfectior beatitudo. Si ergo ab intellectu perfectiori, cæteris paribus, entitatiuè perfectior euadit, ut Aduersarij consentunt, euadat perfectior beatitudo, necesse est.

32 Ex quibus omnibus concluditur, necessariò fore, ut habentes æqualia merita, & inæquales intellectus inæquale beatitudinis præmium habeant, si inæqualitas intellectus aliquid confert, cæteris paribus, ad inæqualitatem visionis. Absurdum: quod contra Aduersarios inferebat, & adhuc post omnes eorum solutiones infert argumentum à nobis factum. Quibus subinde satis, superque manet propositio nostra probata.

Propositio 2.

33 Ex inæqualitate intellectu, cæteris paribus ex parte luminis eleuantis, inæqualitatem visionum connaturaliter oriri, impossibile est.

Adijcio hanc propositionem propter Ripald. Ouid. & Quiros tenentes oppositum. Ea tamen per argumenta facta pro prima probata iam est. Vitore qua non solum probant, propter intellectuum inaequalitatem in ijs, qui habent merita aequalia, neququam visiones beatificas euadere inaequales de facto; quod Auctores isti fatentur. Sed neque posse connaturaliter tales euadere; quod ipsi negant. Ut perpendenti argumenta ipsa manifeste innotescet. Quare in hac iterum propositione probanda non est, cur speciatim moremur.

34 Hoc ex illa infero contra eosdem Auctores. Nullum actum supernaturalem in vniuersum posse perfectiorem euadere connaturaliter propter maiorem perfectionem potentiae naturalis, a qua oritur, quando supernaturale auxilium, sive principium illam eleuans ad talem actum perfectus non est. Argumenta enim facta a nobis pro visione beatifica pro omnibus actibus supernaturalibus, sua seruata proportione, habent eandem vim. Itaque perfectio summa connaturaliter possibilis cuiusvis actus supernaturalis penes perfectionem dumtaxat principij supernaturalis, quidquid sit de perfectione potentiae naturalis, a quibus nascitur, taxanda est. Quare, si actus est necessarius, tantam perfectionem sortietur de facto, quanta supernaturali principio praecise considerato proportionata, atque adeo etiam connaturaliter debita est. Si autem sit liber, perfectionem proportionatam supernaturali principio secundum se considerato nequebit excedere: potest tamen a potentia libera cum minori perfectione nasci de facto; quia supernaturalia principia actuum liberorum quoad suum influxum arbitrio libertatis subdita sunt; atque ita pro maiori, vel minori conatu arbitrario potentiae liberae maiorem, vel minorem actiuitatem praestant in tales actus infra summam, quam valent praestare; perfectioresque subinde, vel imperfectiores simul cum potentia ipsa producant infra summam etiam mensuram perfectionis eorum, ad quam possunt extendi.

35 Verum contra utramque propositionem obijcitur primo. Inaequales intellectus cum aequali specie impressa inaequales cognitiones naturales producant. Ergo inaequales intellectus cum aequali lumine gloriae inaequales visiones Dei producant supernaturales. Concedo antecedente, Nego consequentiam. Discrimen est: quia ad cognitionem naturalem sibi proportionatam habet per se intellectus ius naturale ultra id, quod participat ab specie; ad supernaturalem autem visionem nullum ius per se habet ultra id, quod participat a lumine. Vnde fit, ut perfectior intellectus cum aequali specie perfectiorem sibi vendicat cognitionem naturalem, perfectiorem vero visionem supernaturalem cum aequali lumine non item. Atque inde etiam patet aniuersaliter, cur effectus omnibus, & singulis causis partialibus sui connaturalis eo perfectior euadat, quo quauis earum, ceteris paribus, perfectior est: secus effectus supernaturalis alicui earum, aut aliquibus. Nam hic eo dumtaxat euadit perfectior, quo causa supernaturales perfectiores sunt: quid quid sit de maiore, aut minore perfectione causarum, quibus est supernaturalis.

36 Secundo obijcitur. Perfectiores intellectus cum aequali habitu fidei perfectiores semper actus fidei eliciunt in Via, quam intellectus minus perfecti, ut experientia ipsa videtur notum. Viri

enim ingensosi, & perspicaces, & litteris culti melius intelligunt, & penetrant, explicantque sibi, & alijs mysteria fidei, quam rudiores, & rustici. Ergo perfectiores intellectus cum aequali lumine gloriae perfectiores actus visionis elicient in Patria. Nego antecedens quoad actus fidei supernaturales oriundos ab habitu infuso. Hi enim in habentibus aequales habitus nequeunt euadere inaequales, si eliciantur secundum summam actiuitatem, quam tales habitus praestare valent. Ita enim elicitur aequales in perfectione debent semper euadere; quantumuis inaequales sint intellectus, a quibus simul, & ab habitibus eliciuntur. Quia tamen habitus fidei eorum genere sunt, qui arbitrio voluntatis subduntur quoad suum influxum, iuxta doctrinam factam nuper n. 34. saepe continget, ut habentes aequales habitus inaequales actus eliciant pro inaequalitate conatus voluntatis, quem adhibent ad eos eliciendos, infra summam tamen quantitatem perfectionis, ad quam se tales habitus possunt extendere. Euenietque etiam, ut aliquando a perfectiore, & aliquando ab imperfectiore intellectu eorum, qui aequales habitus habent, pro maiori conatu exhibito perfectior actus eliciatur. Ea autem perfectior intelligentia, & explicatio rerum fidei, quam regulariter experimur in hominibus magis ingeniosis, & doctis, non actuum supernaturalium fidei, sed apprehensionum, discernitumque naturalium, qui inter credendum miscetur, effectus est. Qui quidem actus naturales semper in huiusmodi hominibus sunt perfectiores, quam in rudiores, & indoctis; non vero item actus supernaturales fidei. Qui vel experientia etiam deprehenduntur saepe sapientius magis perfecti in rudiores, & indoctis hominibus, quam in litteratis, & ingeniosis. Siquidem saepe illi tenacius, firmiterque, quam hi, rebus fidei adherent; quod proprium actus fidei est: tamen illas non ita bene concipiunt, penetrent, & explicent ob rudem, imperfectamque intelligentiam naturalem, quam de illis habent.

Tertio obijcitur, Quo perfectius est instrumentum, ceteris paribus, eo perfectius euadit opus artificiosum. Sed intellectus humanus veluti instrumentum se habet respectu visionis beatificae. Ergo, quo ille, ceteris paribus, perfectior fuerit, eo haec perfectior euadet. Respondeo, opus artificiosum ab instrumento perfectiori, ceteris paribus, perfectius euadere; addere etiam, si placet, & opus naturale ab instrumento naturali: quia haec instrumenta vel peculiariter, & sibi proprium influxum exercent in effectum, praeter influxum principalis agentis, vel licet exerceant eundem, virtute naturali operantur, naturaleque subinde ius proprium habent, ut eo perfectior prodeat effectus, quo ipsa sunt perfectiora, ceteris paribus. Intellectus vero respectu visionis beatificae ut summum dici potest instrumentum obedientiale; quod nullum ius proprium ad perfectionem effectus habet, praeter id, quod a principio se eleuante participat: proindeque perfectio effectus perfectioni talis principij dumtaxat debet commensurari: quidquid sit de maiore, vel de minore ipsius instrumenti perfectione, ut satis ex dictis notum est. Ex quibus etiam quisque dilucet caetera, si qua opposita fuerint, contra nostras propositiones.

QVÆSTIO IV.

Vnde proveniat in Beatis æqualitas, aut inæqualitas visionis beatificæ; atque adeo beatitudinis eorum.

38 **R**esolutio huius quæstionis ex dictis in præcedentibus ferme iam constat. Imprimis enim ex dictis q. 1. est certum, æqualitatem, aut inæqualitatem beatitudinis tanquam ex causâ morali, & magis remota provenire in Beatis ex æqualitate, aut inæqualitate meritum, aut certè ex æqualitate, aut inæqualitate gratiæ sanctificantis, cum qua decedunt; siue ea per opera meritoria, siue per sacramenta, siue aliter ab illis sit in statu Viæ acquisita. Quod dogma catholicum est. Deinde ex dictis q. 2. & 3. constat, æqualitatem visionis beatificæ, & consequenter beatitudinis tanquam ex causâ efficiente proximâ provenire in Beatis ex æqualitate, aut inæqualitate solius luminis gloriæ elevantis intellectus eorum ad Deum videndum; quidquid sit de æqualitate, aut inæqualitate, de identitate, aut diversitate specificâ intellectuum ipsorum. Præterea ex dictis disp. 20. q. 1. & 2. constat, Beatos ex parte obiecti primarij suæ visionis, totalisquæ suæ beatitudinis essentialis prout distinctæ ab accidentali, quod est entitas Dei, nullam inæqualitatem fortiri: quia omnes vident unam, & eandem, & totam entitatem divinam, ut sub initium etiam q. 1. huius disp. notavimus. Imo neque ab obiectis secundarijs suæ visionis ad suam beatitudinem accidentalem pertinentibus ullam eos inæqualitatem fortiri, ex dictis dicta disp. 20. q. 4. proposit. 14. constat. Quare, totam inæqualitatem beatitudinis in Beatis ad inæqualitatem perfectionis intrinsecæ visionum beatificarum eorum reduci tandem, liquidum est. Quam subinde perfectionem qui æqualem habuerint, simpliciter, & absolutè erunt in beatitudine æquales. Possè autem visiones ex præciso modo tendendi in idem penitus obiectum esse perfectione inæquales, quin vlla earum quidpiam talis obiecti tangant, aut detegat, quod non tangant, aut detegant reliquæ, indubitabile sanè est apud plerisque; etsi nonnulli contradicere videantur. Quis enim dubitet, idem omnino obiectum per unam cognitionem expressius, & clarius, aut etiam aliter perfectius, quam per aliam, posse cognosci? Vnde postremò constat, æqualitatem, aut inæqualitatem beatitudinis tanquam ex causâ formali provenire in Beatis ex ipsâ visionum beatificarum inæqualitate quoad perfectionem, quoad claritatem, seu expressionem obiecti visi realiter ab eis indistinctam.

39 Quod vertunt hic aliqui in dubium, est, an esse unam visionem beatificam magis, aut minus claram, siue expressam, atque adeo magis, aut minus perfectam, quam aliam, sit, esse eam magis, aut minus intensam, siue plures, aut pauciores partes, siue gradus intentionis habentem; vel potius sit, eam à peculiari suâ, indivisibilique naturâ talem ab aliâ differentiam, seu diversitatem habere. Hoc secundum assunt Recupit. lib. 6. de Deo q. 27. Quirous tom. 1. in comm. art. 8. q. 12. S. Th. n. 79. Derkennis disp. 7. de

Deo cap. 9. n. 72. & alij Recentiores contra sententiam communissimam Antiquiorum tenentem primum, ut videre est apud Fasol. 1. p. q. 12. art. 6. dubit. 2. plurimos referentem pro illâ, idemque censetur communiter in utraq; sententiâ de cæteris actibus intellectus, aut etiam voluntatis. Inter affirmantes autem secundum nonnulli dicunt diversitatem magis, aut minus claræ, siue perfectæ in visionibus, alijsque intellectio-nibus non posse non esse specificam absolutè, & simpliciter.

Ego verò contra hos censo primò, dato, quòd inæqualitas quoad claritatem, siue quoad quamvis perfectionem in actibus intellectus, aut etiam voluntatis non sit physica, penes maiorem scilicet, aut minorem multitudinem partium, intensio-nis eorum, sed metaphysica dumtaxat, siue æquivalens, utpote reperta inter extrema expertia partium, siue indivisibilia, iuxta dicta de quantitate metaphysicâ rerum supra disp. 10. adhuc necessarium non esse, quòd extrema ita inæqualia sint inter se absolutè, & simpliciter specie diversa. Nam, ut in eadem disp. 10. & antea in Pharo Scient. disp. 16. statuimus, benè possunt esse inæqualia extrema, quæ non sunt dissimilia, ut in duobus circulis, aut quadratis, aut triangulis prorsus similibus, & inæqualibus cerne-re licet. Ea autem dumtaxat sunt simpliciter, & absolutè specie diversa, quæ inter se dissimilia sunt, ut ex dictis in eadem Pharo disp. 17. liquidum est. Non ergo est necesse, quòd actus intellectus, aut etiam voluntatis inter se perfectione inæquales sint inter se specie diversi absolutè, & simpliciter; dato etiam, quòd eorum inæqualitas non physica, sed metaphysica solùm sit, siue æquivalens.

Deinde censo cum communi, inæqualitatem visionum Dei quoad claritatem, & expressionem (& idem est de alijs actibus intellectus similibus inter se ex modo tendendi) physicam esse, consistentem scilicet in eo, quòd aliæ ex pluribus, aliæ ex paucioribus partibus intensio-nis compositæ sint; quemadmodum inæqualitas luminum, calorum, colorum, aliorumque huiusmodi qualitatum physica est eodem modo: (suppono enim ex Philosophiâ contra quosdam Thomistas intensio-nem accidentium per additionem gradus ad gradum, siue partis ad partem fieri). Etenim, quemadmodum lux eò clarior est, quò intensior, & calor, & color, & cætera huiusmodi qualitates eò sunt intra suam speciem perfectiores, quò sunt intensiores, siue ex pluribus intensio-nis partibus coalescentes. Ita pariter visiones beatificæ, & aliæ cognitiones eò clariore, quò intensiores, ex pluribus ve partibus intensio-nis coalescentes censendæ sunt. Non enim est, cur de his accidentibus titulo actuum vitalium, aut etiam expressionum, siue representationum formalium suorum obiectorum aliter, quod ad rem attinet, philosophemur. Maximè, cum visiones, & aliæ sensationes corporeæ, quæ tales etiam sunt, eò perfectiores auadant, ut experientiâ noscimus, quò ab intensioribus speciebus, cæteris partibus, procreantur; eoque proinde perfectiores asserendæ sint proculdubio, quò sunt etiam in se intensiores, prout ex doctrinâ sensuum traditâ etiam in Pharo Scient. disp. 1. q. 2. facile potest quisque colligere. Et quidem lumen gloriæ, quemadmodum habitum gratiæ, & cæteros habitus infusos ex partibus intensio-nis constare, eoque proinde esse Beatorum lumina perfectiora, siue maiora, quò

quò sunt intensiora, seu plures partes intensio- nis habentia, communis, & certa sententia Theo- logorum est. Cur ergo visio beatifica, pro qua causanda datur lumen, ex partibus itidem inten- sionis non erit pariter composita?

42 Dices cum Derkennis. Quia visio est re- presentatio obiecti, quæ non à pluralitate par- tium, sed à peculiari modo representandi illud euadit melior, vt in imagine materiali cernere est: non enim melius representatur Cæsar per suam picturam ex eò, quòd huic plures partes intensiois addantur, aut plures pictura eiusdem Cæsaris in eodem loco penetrant. Non tamen bene. Quia representatio imaginis materialis obiectiua est, consistensque in eius similitudine physica cum suo prototypo, quæ non semper maior fit, siue exactior per additionem intensio- nis. At verò representatio visionis, & cuiusvis actus cognitionis est formalis, & instar cuiusdam potentis lucis aperientis, siue manifestantis obiectum potentis cognoscitiuæ concipienda est, quæ, vti in luce euenit materiali, eò claritius manifestabit, quò fuerit intensior.

43 Dices rursus cum Quirós. Dux cognitio- nes eiusdem obiecti non claritius, meliusque noti- ficant illud, quam vna sola. Ergo neque dux, vel plures partes intensiois eiusdem. Nego antece- dens. Quia habens aliunde notitiã de aliquo obie- cto melius illud cognoscit si tali notitiã accedat si- des de eodem, aut vice versã, vt constat experien- tiã. Aqua potius confirmatur sententia nostra.

44 Dices denique, Maior claritas scientiæ diuinæ non consistit in maiore intensione par- tium. Ergo neque maior claritas cognitionis creatæ. Nego consequentiam. Quia neque maior sanctitas Dei consistit in maiore intensione partium, vel maior sanctitas creaturæ. In Deo quippe omnis perfectio est indiuisibilis; cum ta- men multe in creaturis sint diuisibiles, vt est cer- tissimum. Fortasse est etiam possibilis cognitio creatæ clara indiuisibilis quoad intensionem ad in- star diuinæ. Sed, cum diuisibilis etiam possibi- lis sit iuxta dicta, tales censendæ sunt, quæ dan- tur defacto à paritate saltem aliorum accidentium similium, de quibus constat, talia esse,

QVÆSTIO V.

Verum visio beatifica perpetua sit. Et qua ratione.

45 **S**uppono primo tanquam certum secundum fi- dem, beatitudinem Iustorum in Patria per- petuam, siue æternam fore. Id enim passim Scripturæ sacræ contestantur, vt Psal. 36. *Et heri- ditas eorum in æternum erit.* Sap. 5. *Iusti autem in perpetuum viuunt: & apud Dominum est merces eorum.* Math. 25. *Ibunt in supplicium æternum.* *Iusti autem in vitam æternam.* 2. Corint. 4. *Æter- num gloriæ pondus operatur in nobis.* Ad Gal. 6. *De Spiritu metet vitam æternam.* 1. Petr. 5. *Qui vocauit nos in æternam suam gloriam, &c.* 1. Ioan. 2. *Et hæc est promissio, quam ipse pollicitus est nobis vitam æternam.* Et aliàs sæpissimè. Et tradunt omnes Patres etiam passim. Omnesque Theologi cum Magist. in 4. dist. 19. & S. Th. 1. 2. q. 5. art. 4.

46 Suppono secundò, dissidium inter Theolo- gos esse, an perpetuitas de essentiã beatitudinis sit. Negant Montef. 1. 2. disp. 7. q. 2. Gran. tract.

3. disp. 3. sect. 1. & alij. Affirmant Soar. 1. 2. disp. 14. sect. 3. Vazq. disp. 21. cap. 2. Gasp. Hurt. disp. 2. diff. 14. Oued. tract. 1. contr. 3. Curiel. Salas, & alij interpretes S. Th. q. 5. art. 4. citato. Sed controuersia hæc, vt quibusdam placet, fere est de modo loquendi. An scilicet ea operatio, in qua consistere dicitur beatitudo, nomen beati- tudinis recipitur, non solum, quando in æternum est duratura, sed etiam, quando aliquando finienda est. Affirmat prima sententia. Secunda verò longè communior negat. Et merito. Primo; quia, vt ait Arist. lib. 1. Ethic. cap. 2. *Per nec vna facit irundo, nec vnus dies: & beatum hominem eodem modo nec vnus dies, nec breue vllum efficit tempus.* Omne autem tempus est breue comparatione æternitatis. Secundò; quia beatitudo communi omnium conceptione id bonum est, quod, quantum est ex se, & appetitum satiare, & omnem anxietatem habentis illud depellere, siue impedire valet. Tale autem non est bonum, quantumuis magnum, aliquando finiendum; vt pote quod neque appetitus semper fruendi se est satiatuum, neque impedituum anxij timoris se aliquando amittendi. Tertio; quia beatitudo formalis in possessione, aut etiam fruitione, stat summi boni: non censetur autem summum bonum comparatione possidentis, quod tantum ad tempus possidetur; quandoquidem maius esset bonum illius, possidere in æternum. Sed dicunt Aduersarij. Visio Dei beatificans hodie eadem esset, eodemque modo afficeret habentem illam, eodemque modo possideretur ab illo hodie, etsi esset aliquando finienda. Ergo etiam casu, quòd esset finienda, beatificaret illum hodie. Consequentia videtur bona. Quia vi- dens Deum per id solum bonum, quod hodie habet, efficitur hodie beatus, non item per id, quod non habet. Sed id totum quod hodie habet, habe- ret hodie eodem modo, etsi esset cessatura eius visio. Ergo. Didinguo primum antecedens. Visio Dei beatificans hodie eadem esset, &c. phy- sicè; concedo. Veluti moraliter; nego. Et ne- go primam consequentiam. Distinctaque pariter probatione eius; nego etiam secundam. Itaque visio Dei, etsi physicè sit eadem, eodemque mo- do se habens hodie, siue sit semper duratura, siue sit finienda aliquando; veluti moraliter ta- men est diuersa, diuersoque modo se habens pro diuersitate horum casuum: quia visio duratura semper ab eã extrinsecã denominatione æternæ suæ durationis euadit quasi moraliter hodie bo- num longè præstantius, & longè magis estimabile, atque adeò aliter amabile, quàm, si ali- quando finienda esset. Quo fit, vt quando in æternum est duratura, sit beatitudo; qualis non- esset, si esset aliquando finienda.

Suppono terciò tanquam certum, Beatos 47 de facto clarè cognoscere suæ beatitudinis, atque adeò suæ visionis beatificæ perpetuitatem. Ita enim docet August. tom. 3. in Enchiridio cap. 29. dicens, *Placuit Vniuersitatis Creatori, vt multum- do Angelorum, quæ cum Deo præexistat, de sua certissimè cognita semper felicitate futura gauderet.* Et tom. 5. lib. 11. de Ciuit. cap. 32. *Angelos, in- quit, sanctos in sublimibus Cali sedibus de sua ju- perna, & verã felicitate securos, & certos esse, ne- mo ambigat.* Et Cyprian. lib. de moralitate sine ait, *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum frequens nos, & copiosa turba desiderat iam de sua immortalitate secuta, & ad huc de nostra salute sollicita.* Constatque ex certâ Theo-

Theologorum omnium doctrinâ statuta à nobis disp. 20. q. 4. proposit. 3. qua asseritur, Beatos, quæcunque ad se, ad suumque statum pertinent, intuitivè videre. Nihil autem magis ad Beatos, ad eorumque statum pertinet, quam ipsorum beatitudinis, atque adeò visionis beatificæ perpetuitas, ut est notissimum.

48 Dissidium autem est inter Theologos, an cognitio de perpetuitate visionis beatificæ spectet ad conceptum, siue ad essentiam beatitudinis, Negabunt imprimis, qui negant, ipsam visionis perpetuitatem ad essentiam beatitudinis pertinere. Ex alijs verò negant etiam Vazq. 1. 2. disp. 2. l. c. 3. Soar. disp. 14. sect. ult. Cardin. Palavic. disp. 2. de actib. q. 2. art. 9. & alij. Affirmant tamen Less. lib. 3. de Summo bono c. 9. n. 110. & 111. Arriag. tom. 2. disp. 48. sect. 5. Amic. to. 3. disp. 2. sect. 9. Requies. lib. 1. disp. 3. sect. 7. Derkennis de Deo disp. 7. c. 9. n. 81. Esparza q. 3. de actibus hum. art. 9. & alij. Quibus ego subscribo sequutus S. Th. lib. 3. contra Gent. cap. 62. & 2. 2. q. 18. art. 3. Vbi ait. *Requiritur ad veram beatitudinem, ut aliquis certus sit de sua beatitudinis perpetuitate: alioquin voluntas non quietaretur.* Etenim perpetuitas visionis Dei aliter, quàm mediâ sui cognitione, eâque omnino certâ, satiare nequit appetitum Beati, cumque securum, & quietum reddere, omni penitus anxietate, timoreque tantum bonum amittendi depulsis. Spectat autem ad beatitudinis conceptum, hæc omnia, perse immediatè, ac veluti in genere causæ formalis præstare posse, de factoque subinde connaturaliter præstare, nullum secum in mente Beati metum, nullam anxietatem, nullam inquietudinem, nullum mororem compatiendo; nisi fortasse diuinitus aliquando impediatur. Ex quo patet, in ipso conceptu beatitudinis cognitionem omnino certam includi de ipsius perpetuitate. De quibus omnibus plura dicenda in tract. de Beatitudine.

49 Quoniam autem communi Theologorum consensu conceptus beatitudinis essentialis, de qua sermo est, ex solis actibus Beati, qui circa Deum summum bonum versantur, constare potest, quicunque censent, ad talem conceptum pertinere notitiam prorsus certam de ipsius beatitudinis perpetuitate, consequenter censent, eiusmodi notitiam ab ipsâ visione Dei distinctam, non esse; sed per eandem prorsus visionem, qua Beatus videt Deum, videre quoque suæ beatitudinis perpetuitatem. Id quod aliunde etiam venit probandum ex doctrinâ tradita à nobis supra disp. 20. q. 4. Ibi enim statuitur, quæcunque obiecta distincta à Deo videntur intuitivè à Beatis titulo suæ beatitudinis, per ipsam visionem beatificam in Verbo videri. Constat autem huiusmodi obiectorum potissimum ipsius beatitudinis, ipsiusque proinde visionis perpetuitatem, seu durationem æternam esse.

50 Restat tamen adhuc examinandum, quomodo fieri possit, ut per ipsam visionem beatificam ipsius visionis perpetuitas, siue duratio æterna videri possit. Cum enim visio beatifica titulo intuitionis clarissima, & supernaturalis omnium suorum obiectorum essentialiter vera sit, atque adeò metaphysicè, siue essentialiter connexa cum ipsis suis obiectis, ut apud omnes est confessò; si suam perpetuitatem, siue durationem æternam haberet pro obiecto, eo ipso semel producta essentialiter esset indestruibilis, siue incorruptibilis; Deusque subinde adhuc de potentia absoluta non posset illam per totam æternitatem destruere, siue corrumpere; ut non posset illam adhuc de potentia abso-

luta falsificare. Quod tamen videtur absurdum. Quia creatura suapte essentiâ indiuisibilis à Deo, ipsiusque subinde dominio quoad destructionem sui non subiecta chymærica prorsus esse videtur.

51 Nonnulli ex præcæditis Auctoribus non grauantur concedere, esse possibilem creaturam, quæ semel à Deo producta indestruibilis sit essentialiter titulo connexionis sui essentialis cum suâ æternâ duratione; talemque proinde censent esse visionem beatificam de facto; utpote quæ ex vnâ parte pro obiecto habet præter Deum æternam durationem sui; ex aliâ verò essentialiter vera, essentialiterque proinde connexa cum omni suo obiecto est. Ita sentiunt Arriag. Amic. & Esparza vbi supra. Consentuntque Ouied. 1. 2. tract. 1. contr. 3. punct. 3. & alij Recentiores. Ego vero sententiam hanc reiici supra disp. 8. q. 3. à n. 58. vniuersaliter ostendens ex communi sententiâ Patrum, & Theologorum esse, impossibilem creaturam, quæ semel producta titulo aliquo per tempus vltimum diuisibile, nedum infinitum, siue æternum, essentialiter durans, à Deoque subinde interim indestruibilis, siue incorruptibilis esset. Recognoscantur ibi dicta; quibus ad rem non opus est addere quicquam.

52 Propterea ab alijs Recentioribus varij excogitati sunt modi, quibus componantur hæc tria. Primum, quòd per ipsam visionem beatificam Beatus reddatur conscius, & prorsus certus, atque securus de æternitate suæ beatitudinis. Secundum, quòd visio ipsa beatifica essentialiter vera, essentialiterque subinde connexa cum omni suo obiecto sit. Tertium, quòd nulla sit nihilominus creatura essentialiter incorruptibilis semel producta; sed quælibet post primum suæ existentia instans in quolibet alio ex sequentibus possit destitui, siue corrumpi à Deo.

53 Primum modus indicatus ab Esparzâ vbi supra, & ab alijs traditus est, si per visionem beatificam certissimè cognoscat Beatus, se in æternum beandum non ipsâ eadem visione determinatè, sed aliquâ vage. Hoc namque ex vnâ parte sufficit, ut Beatus sit prorsus securus de suâ æternâ beatitudine, ex aliâ verò non exposcit, quòd per hanc determinatam visionem in æternum beatur, sed tantum, quòd beatur per hanc, vel per quamlibet aliam. Quo locus superest, ut tam hæc, quàm quælibet alia, non obstante suâ essentiali veritate, maneat à Deo corruptibilis pro quolibet temporis instante ultra primum suæ existentia; subrogatâ tamen pro eodem aliâ simili illi. Non diffiteor, modum hunc simpliciter esse possibile. Existimo tamen non ita euenire de facto. Nam, cum pertineat ad Beatum titulo talia ea omnia videre, quæ ad ipsum spectant, uti reipsa sunt in se, iuxta communem, & certam Theologorum sententiam statutam disp. 20. q. 4. vnumque eorum sit citra dubium æternitas suæ beatitudinis, planè consequitur, Beatum titulo talis ipsam eandem æternitatem beatitudinis, quam est habiturus, debere videre de facto, uti reipsa in se est futura determinatè, (siquidem à parte rei non potest quidpiam esse vagum iuxta dicta in Pharo Scilicet disp. 10. q. 2.), idque in Verbo, & per visionem beatificam, prout etiam in prædicta q. 4. disp. 20. statutum est. De facto igitur Beatus titulo talis videre debet, se in æternum beandum, non solum per aliquam visionem Dei vage, sed etiam per eam ipsam visionem determinatè, per quam reipsa beandus est. Quo reciditur in difficultatem vitandam. Nam si visio vera essentialiter, & in æternum duratura suam determinatam

æternitatem pro obiecto habeat, eo ipso erit essentialiter indestruibilis, vt constat ex superius dictis.

54 **Secundus ergo modus traditus à Quiros tom. 1. de Deo disp. 33. sect. 5. est, si visio beatifica qualitas quædam sit absoluta secundum se tum ab intellectu Beati, tum ab obiecto; ex qua & ex intellectu Beati aut solis, aut aliâ interpositâ qualitate pariter absoluta coalescat denominatio videntis tum Deum, tum durationem æternam ipsius visionis. Vt sic enim nulla creatura erit in tali complexo non destruibilis à Deo; quia nulla erit connexa essentialiter cum duratione æternâ sui; tametsi denominatio videntis, vt pote essentialiter vera, connexa essentialiter sit cum æternâ duratione visionis. Hic tamen modus etiam est reiiciendus primò; quia philosophiam inducit alienam à communi, ponendo denominationem intelligentis semiextrinsecam intellectui Beati, & coalescentem ex entitatibus penitus inconnexis. Secundò potissimum; quia non vitat difficultatem vitandam; quandoquidem denominatio videntis ab ipso complexo indistinctâ indestruibilis essentialiter manet, vt pote cum essentiali veritate notificans intellectui Beati suam æternam durationem, prout debet, vt reddat illum securum de ipsius beatitudine. Respondet ad hoc secundum Quiros, impotentiam destruendi dictum complexum nullius absurdi esse; quia est impotentia consequens, vt pote oriunda ex suppositione, quòd Deus voluerit eius partes coniungere. Sed contra est, quia eodem prorsus modo est consequens impotentia destruendi quamlibet aliam simplicem creaturam cum æternâ suâ duratione connexam, vt pote pariter oriunda ex suppositione, quòd Deus voluerit dare existentiam tali creaturæ; & tamen hanc tanquam absurdam, & impossibilem repudiat Quiros. Etenim prædictum complexum creaturæ quædam complexa est; idemque est prorsus velle Deum coniungere illius partes, ac velle dare illi existentiam, vt constat. Quis autem non videat, impotentiam destruendi creaturam ex suppositione, quòd Deus voluerit dare illi existentiam, æquè antecedentem, aut consequentem, æquè impossibilem, aut possibilem esse; siue talis creatura simplex, siue complexa sit? Cum planè nihil ad rem interfit differentia ista, Videantur dicta ad rem supra loco citato ex disp. 8. q. 3.**

55 **Tertius modus traditus etiam à Quiros disp. 33. citatâ sect. 6. & 7. est, si visio beatifica aut non sit affirmatio in abstracto æternæ durationis suæ, aut non reddat intellectum Beati affirmantem in concreto illam, nisi ingrediente de connotato, siue in obliquo in conceptu talis affirmationis decreto Dei de eadem æternâ duratione. Ita enim fiet, vt non ex suppositione visionis adhuc prout intellectui vnitæ, sed solùm ex suppositione decreti Dei sit necessaria illius æterna duratio; eo quòd solùm est necessaria ex suppositione, quòd per visionem affirmetur; & non affirmatur, nisi ex suppositione decreti intrinsicè constituentis de connotato talem affirmationem. Esse autem necessariam æternam durationem visionis ex suppositione, quòd Deus decreuerit, eam in æternum durare, nihil prorsus imminuit libertatem, siue dominium diuinæ voluntatis, vt est manifestum. Huic modo est affinis alius, quem idem Quiros adiungit sect. 8. nempe, si visio beatifica in ratione affirmantis æternam durationem sui per ipsam æternam sui durationem constituatur intrinsicè de connotato. Quinadmodum in sententiâ com-**

muni complectente actus Dei per extrinsecam connotata scientia affirmatiua, quam Deus habet de existentia creaturæ, in esse talis constituitur de connotato per ipsam existentiam creaturæ. Itaque namque constitutâ affirmatione visionis, idem erit, æternam durationem eius esse necessariam ex suppositione talis affirmationis, ac, esse necessariam ex suppositione sui met. Quo difficultas, quam veramus, penitus cessat, vt est notum.

56 **Ceterum philosophia, quæ hic supponitur, de intellectione creatæ, qualis est visio beatifica, prorsus videtur inaudita, alienaque à cogitatione, nedum à consensu communi. Quis enim hæcenus cogitauit, nedum asseruit, intellectiōnem aliquam creatam per decretum Dei de obiecto suo, aut per obiectum ipsum constitui in esse intellectiōnis iudicatiuæ ipsius obiecti? Certè, sique ita constitueretur, denominatio ea esset extrinseca, aut summum semiextrinseca comparatione intelligentis, vt patet: cum tamen omnis intellectio creatæ quæ talis iuxta sententiam omnium sit actus vitalis, atque adeò immanens in intelligente ipso prorsus intrinsicè. Nec perceptibile videtur, quomodo per decretum Dei, aut per obiectum extrinsecum, & sæpe sæpius nondum existens (vti eueniret in proposito) exercitium, actuale intelligendi intra mentem intelligentis constitui posset. Quare actualis intellectio sic constituta haud dubie est censenda impossibilis iuxta conceptum, quem omnes hæcenus formarunt de quidditate actualis intellectiōnis. Iam si qua eiusmodi semel adstrueretur possibilis inter intellectiōnes creatas, omnes asserendæ essent tales: siquidem omnes conueniunt, simileque proinde sunt in conceptu intellectiōnis creatæ. Vnde præterea sequeretur, nullam creatam intellectiōnem posse esse falsam: quia nulla posset constitui per suum obiectum, aut per decretum Dei de illo, quando verè non essent; vti deberent verè non esse ad hoc, vt illa falsa esset. Paritas autem intellectiōnum Dei per extrinsecam connotata constitutarum iuxta sententiam Connotantium non iuvat ad propositum, Tum quia vel ob id etiam inter alia multa ea sententia est prorsus falsa, prout videbimus in tractatibus de Scientiâ, & de Voluntate Dei: nam tale genus intellectiōnis etiam in Deo est imperceptibile; impossibileque subinde censendum est. Tum quia, licet in Deo admittatur ob suam infinitudinem, & eminentiam, vti admittuntur alia parum à nobis pro statu præsentis intelligibilia; non statim debet illud admitti in creaturis infinitis infinite distantibus ab eminentiâ Dei. Ex quibus omnibus concluditur, prædictos modos à Quiros ex occasione cogitatos ad euadendam difficultatem, quam circa visionem beatificam in præsentis veramus, neutiquam ad rem idoneos censendos esse.**

57 **Superest igitur, vt quem nos censemus idoneum, exhibeamus. Qui sanè eo minus debet esse suspectus, quò magis independenter à præsentis difficultate iam dudum in Pharo Scient. statuimus fundamentum, cui nititur. Ibi enim disp. 2. q. 4. consect. 6. & disput. 10. q. 3. proposit. 4. omnem intellectiōnem creatam iudicatiuam (præsertim quando ea est de obiecto prout aliquando existente) tum per alienam, tum etiam per propriam speciem habitam suapte essentia esse alligatam vnico instanti temporis, in quo producit; atque ita, quoties intellectus creatus per tempus aliquod diuisibile perseverat in iudicando aliquod huiusmodi obiectum, necessariò esse tale**

tale iudicium suapte essentia successuum, coalescensque tanquam ex partibus ex totidem iudicijs quasi partialibus, quot sunt instantia, ex quibus pariter coalescit ipsum tempus, ita, ut singulis instantibus singula iudicia quasi partialia realiter inter se distincta respondeant, & vnumquodque eorum per vnicum dumtaxat instans temporis dureret, siue in eo vnico dumtaxat temporis instanti existat, cui suapte essentia alligatum est. Cuius doctrina potissimum fundamentum est; quia obiecta aliquando existentia penes tres status, quos possunt habere, de presenti scilicet, de præterito, & futuro, tres necessariò veritates obiectiuas sortiuntur comparatione intellectus creati, non aliter, quam successu temporis, & ex certis, determinatisque instantibus ab eo verè iudicabiles: in quibus subinde instantibus solis, & non in alijs debent iudicia eius existere ad hoc, ut sint vera. Vnde pro iudicijs essentialiter veris, qualis est visio beatifica, de qua modò agimus, adhuc est certior doctrina ista. Vide illam latè expositam, & demonstratam locis citatis; ne iam actum agamus. Itaque visio, qua Beatus iudicat de presenti, *Deus existit nunc*, puta in instanti presenti A, nec potuit existere ante instans A, nec poterit perseverare post ipsum: quia nequit existere nisi affirmando existere Deum in instante A prout presenti, cum sit id de sua essentia; & nequit aut ante instans A, aut post ipsum affirmare, existere Deum in instanti A prout presenti: quin falsa sit: quod ei repugnat. Siquidem affirmatio de existentia Dei in instanti A prout presenti indirectè saltem est affirmatio de presentia ipsius instantis A: planeque est falsum, affirmare de instante A, quòd presens est, aut antequàm presens sit, aut, postquam præterijt. Similiter visio, qua Beatus iudicat de futuro, *Ex nunc* (puta ex instanti presenti A) *per totam sequentem æternitatem videbo Deum, & ero beatus*, nec potuit existere ante instans A, nec poterit perseverare post ipsum: quia, cum sit per essentiam suam affirmatio de futuritione aternà beatitudinis incipiente ab instanti A prout presenti, & consequenter de ipsà presentia instantis A, existens ante, vel post ipsum necessariò falsa esset: quòd ei repugnat, ut dictum est in prioribus casibus. Concluditur ergo, visionem Dei per quoduis tempus diuisibile seu finitum, seu infinitum duraturam non posse, non esse successiuam, compositamque ex tot visionibus quasi partialibus, quot sunt instantia talis temporis; quarum vnaquæque vnico, & proprio instanti suo per suam essentiam ita sit alligata, ut in eo solo possit existere. Id quòd nobiscum tenent (licet ex diuerso, haud dubie tamen minus solido, fundamento) Card. de Lugo disp. 19. de Incarnat. sect. 1. n. 20. Ignat. Derkennis disp. 7. de Deo cap. 9. n. 69. & alij. Supponimus autem in presenti, quoduis tempus continuum, ex solis instantibus indiuisibilibus constare. Id quòd supra demonstratum reliquimus disp. 8. q. 4. n. 100. & 112. rursusque disp. 10. q. 4. à n. 233.

58 Hoc posito fundamento, iam facile apparet, quomodò Beatus per ipsam visionem beatificam essentialiter veram æternitatem suæ beatitudinis videre possit; quin detur vlla creatura essentialiter indestruibilis. In quorum trium coniunctione itabat difficultas vincenda, & n. 52. proposita. Nempe per vnamquamque visionem partialem & essentialiter veram earum, ex quibus constat integra visio beatifica successiuam, & æter-

na, clarissimè videt Beatus tum Deum, tum ipsam eandem visionem partialem, tum cæteras omnes suo ordine futuras, atque etiam præteritas, nullà demptà. Sicque fit, ut per suam integram, & æternam visionem beatificam essentialiter veram totam eandem visionem beatificam videat. Tantumque abest, ut hic interueniat creatura aliqua indestruibilis, ut potius nulla sit, quæ non debeat necessariò destitui ultra primum instans suæ existentia. Quæ omnia, suppositis di-

59 Ex quibus etiam apparet, quomodò per visionem beatificam possint à Beato videri successu temporis aliqua creatura, quæ ab eo non fuerant visæ à principio, prout supra disp. 20. q. 4. proposit. 8. statuimus. Cum enim singulis temporis instantibus visiones partiales corresponderent, nihil est, quòd prohibeat, visiones correspondentes instantibus sequentibus suapte essentia esse visiones, præterquam Dei, aliquarum creaturarum, quarum non fuerunt visiones correspondentes instantibus antecedentibus. Nec est necessarium propterea, quòd sint posteriores diuersæ speciei à prioribus, etiam si obiecta creata posteriorum ab obiectis creatis priorum sint diuersæ speciei: omnesque proinde eiusdem speciei prorsusque similes quoad suas intrinsecas entitates sunt asserendæ; prout constat ex doctrinà statutà q. 2. sunt itidem asserendæ prorsus æquales quoad claritatem, omnemque intrinsecam perfectionem; non solum, quatenus sunt visiones Dei, quo pacto constituunt beatitudinem essentialem, quæ in Beatis successu temporis nec crescit, nec decrescit; sed etiam, quatenus sunt visiones creaturarum, quo pacto constituunt beatitudinem accidentalem; quæ quoad perfectionem etiam intrinsecam essentiali proportionatur. Verum quidem est, à perfectione veluti extrinsecà obiectorum eò meliores, siue æstimabiliiores visiones euadere, quo plurium, & meliorum obiectorum visiones sunt, cæteris paribus. Quo titulo subinde Beatus eò maiorem habebit indies accidentalem beatitudinem, quòd plura, & meliora obiecta creata ipsi successu temporis per ipsam visionem beatificam modo dictò notificentur. Tametsi integra accidentalis beatitudo per totam æternitatem obuentura vnicuique Beato cum ipsius beatitudine essentiali proportionanda sit iuxta ea, quæ dicebamus supra disp. 20. q. 4. proposit. 14.

60 Porro omnes prædictæ visiones partiales, quas vnusquisque Beatus successu temporis est habiturus, tametsi, præterquam Dei, diuersorum obiecterum creaturam sint futuræ visiones, quemadmodum ab eodem intellectu, ita & ab eodem lumine gloriæ ipsi à principio infuso, & inuariabiliter permanens sunt producendæ. Cum enim lumen gloriæ ex parte intellectus se habeat, ad ipsumque eleuandum detur, ut possit connaturaliter causare visionem iuxta dicta disp. 19. q. 3. tale infundetur à principio, quale ex parte suà fuerit sufficiens inuariatus ad causandas omnes visiones ad quas etiam ex parte suà per totam æternitatem concausandas intellectus Beati sufficiens erit: aut certè ad concausandas eas, quas Deus præuiderit ab ipso intellectu per totam æternitatem concausandas de facto. Diuersitas autem requisita ex parte principiorum adæquatorum visionum diuersarum, siue habentium diuersa obiecta creata ex diuersitate specierum impressarum se habebit, quæ ad illas etiam concausandas dabuntur de facto, iuxta doctrinam etiam datam dictà disp.

disp. 19. q. 8. Quamquam enim, ne per plura fiant, quæ fieri possunt per pauciora, species impressa Dei cum lumine gloriæ erit de facto identificata iuxta dicta ibi q. 9. aut etiam fortasse eodem titulo species impressa creaturarum, quæ simul cum Deo à principio, & per totam æternitatem à Beato videndæ sunt per visionem beatificam: pro creaturis tamen successu temporis videndis oportebit, ut earum species indies infundantur à Deo, quæ simul cum alijs principijs concurrant ad hoc, ut connaturaliter causentur visiones partiales, quæ, præterquam Dei, aut etiam aliarum creaturarum antea visatum, earum insuper, quæ sunt indies successu temporis videndæ, visiones sint.

QVÆSTIO VI.

Quenam alia circa passiones visionis intuitivæ Dei in presenti disquiri soleant, aut etiam possint.

61 **Q**uia leniora sunt, quæ de passionibus visionis intuitivæ Dei restant in presenti tractanda, sub isto vniuersaliore titulo per breues aliquot quæstionculas agam de illis.

62 **Q**uæritur enim primò, vtrum visio beatifica sit reflexa supra se ipsam, siue se ipsam notificet intellectui Beati. Negant Petr. Hurt. disp. 5. q. de Incarn. sect. 4. subsect. 5. & sect. 6. subsect. 2. Marat. tom. 1. disp. 20. sect. 1. & disp. 21. sect. 3. Moncaus disp. 2. Theol. cap. 9. & 12. & Veken. disp. 14. de Deo cap. 5. Affirmant verò Sear. lib. 2. de Attrib. cap. 18. n. 9. Arriag. & Ribas apud Veken. & alij. Recipit, autem lib. 6. de Deo q. 26. docet, visionem Dei signatè non posse esse reflexam respectu sui, esse tamen exercitè. In qua differentiâ explicandâ latè se extendit. Ego breuiter censo primò, visionem beatificam non posse non per se ipsam præbere intellectui Beati experimentalem notitiam sui, siue illi sese per se ipsam experimentali modo notificare. Id quod commune est omni cognitioni respectu suæ potentia cognoscitiuæ iuxta doctrinam traditam in Pharo Scient. disp. 1. q. 2. hypoth. 28. Quia tamen, vniuersè loquendo, potentia cognoscenti minùs clarè solet cognitio isto experimentali modo per se innotescere, quàm per ipsam innotescit obiectum, ut constat ex dictis in hypoth. citatâ, & seqq. Idcirco censo secundò, visionem beatificam ex suâ peculiari natura tam clarè, & perfectè videri à Beato per se, quàm per ipsam ab eodem videtur ipsius obiectum. Quia ex vnâ parte non est, vnde repugnet cognitio ita sui notificatiua per se; cum talis sit citra omne dubium de factò scientia diuina: ex aliâ verò parte, qua claritate, & perfectione per visionem vnâ cum Deo videntur cæteræ creaturæ ad Beatum spectantes iuxta dicta disp. 20. q. 4. eadem potiore iure debet videri visio ipsa, quæ ipsarum creaturarum potissima, aut vnâ ex potissimis est: & nequit sic videri per aliam visionem, saltem vt præsens, ne abeat in infinitum; proindeque vt talis per se ipsam sic necessariò videnda est. Itaque iuxta doctrinam nostram q. præced. statutam de necessariâ successione visionis beatificæ singulæ visiones partiales singulis instantibus temporis correspondentes, dum præsentis sunt, sese

vt præsentis per se ipsas claritate, ac perfectione prædictâ notificant intellectui Beati: (nam si vnâqueque, dum præsens est, per aliam reflexam in eodem instanti præsentem esset notificanda, pro hac requireretur alia in eodem instanti præsens, & pro hac alia, abireturque in infinitum; quod est absurdum). Insuperque singulæ, dum præsentis sunt, cæteras tam præteritas, quàm futuras; quo ordine illæ sunt præteritæ, vel futuræ, eidem intellectui eadem claritate notificantur atque ita vnâqueque, dum præsens est, se ipsam vt præsentem quasi reflexè, & cæteras omnes directè vt præteritas, & vt futuras pro obiecto habet.

Secundò quæritur, vtrum visio beatifica sit complexa, vel incompleta. Idque triplici sensu. Primò, an sit composita ex partibus intentionis, vel prorsus quoad intentionem simplex, siue indiuisibilis. Et de hoc iam actum est supra q. 4. Secundò, an sit composita ex partibus extensionis aut subiectiuæ, aut obiectiuæ. Et circa hoc omnes supponere videntur, simplicem & indiuisibilem esse; quod est verissimum. Subiectiuè quidem: quia eius subiectum, nempe intellectus aut Angeli, aut animæ humanæ, indiuisibile est. Obiectiuè vero: quia, quatenus veritatur circa Deum, obiectum habet indiuisibile, vt constat: ad creaturas autem non se extendit per aliquam partem sui non attingentem Deum; aliâs hæc non esset pars visionis beatificæ; sed per se totam indiuisum est visio Dei, & creaturarum in Deo modis ex positis disp. 20. q. 4. Vnde distinctio ista obiectorum neutiquam facit eam compositam ex partibus obiectiuæ extensionis. Tertiò, an ita sit complexa, vt formet in obiecto suo propositiones obiectiuas complexas, siue, compositas ex prædicato, & subiecto veluti asserendo; *Deus est bonus, Deus est sapiens, Deus existit, &c.* quo pacto iudicium humanum complexum, seu complexiuum est pro statu præsentis, prout statutum, & explicatum est à nobis latè in Pharo Scient. disp. 2. q. 4. hypoth. 2. & 3. Circa quoad concors est etiam omnium sententiæ, visionem beatificam non sic complexam, seu complexiuam esse, vt pote quæ citra omnem omnino complexionem subiecti, & prædicati simplici quodam obtutu percipit in obiecto suo omnes veritates, quas homo pro statu præsentis percipit per multa iudicia complexiuam, multique interuenientibus terminorum, formalitatumque distinctionibus. In quam rem faciunt, atque videri possunt, quæ latè habemus scripta in Pharo Scient. disp. 13. q. 11. & 12.

Hinc quæritur tertio, an visio beatifica sit indicatiua, an tantum simpliciter apprehensiuæ. Recipit. lib. 6. de Deo q. 27. latè contendit, non esse indicatiuam formaliter, sed tantum æquiualeuter, & eminenter; eo quod, vti nuper statimus, quemadmodum iudicium nostrum, complexiuum non est. Sed contendit in quæstione de nomine. Et malè loquitur. Quia certum est, visionem beatificam esse perfectissimam scientiam, qua intellectus Beati clarissimè scit obiectum eius, deque illius obiectiuâ veritate spanditur, & sententiam fert. Tendere autem in obiectum modo isto scientifico, suasio, & determinatione, id ipsum est iuxta communem acceptionem, atque consensum, obiectum, seu de obiecto iudicare formaliter: siue id per actum abstractiuum, & complexiuum fiat; siue per intuitiuum, & simplicem. In quo amplius non oportet morari. Videantur dicta à nobis latè in Pharo Scient. de quiditate iudicij humani disp. 2. q. 2. 3. & 4.

Hinc

65 Hinc rursus quæri potest quartò, an visio beatifica sit iudicium purè affirmatiuum, vel etiam aliquo modo sit negatiuum. Dico, esse iudicium affirmatiuum simul, & negatiuum respectu diuersorum obiectorum, circa quæ versatur. Affirmatiuum quidem respectu obiectorum, circa quæ versatur per modum accessus, seu potius positionis, atque adeò affirmando. Negatiuum verò respectu obiectorum, circa quæ versatur per modum recessus, seu potius remotionis, atque adeò negando, iuxta differentiam iudiciorum affirmatiui, & negatiui expositam pro iudicijs nominis abstractiuis in Pharo Scient. disp. 2. q. 4. propos. 3. & 4. Quæ eadem est, quod ad rem attinet, etiam in intuitiuis. Etenim eo ipso, quòd Beatus per visionem beatificam videt, iudicatiuèque subinde cognoscit, non solum Deum, sed eas insuper veritates obiectiuas distinctas à Deo, quæ fide diuinà credit in statu Viæ, quæ ad ordinem pertinent Vniuersi, & quæ ad se ipsum spectant aliquo modo, prout supra disp. 20. q. 4. propos. 3. ex communi sententiâ Patrum, & Theologorum statutum est; non potest non iudicatiuè cognoscere, præter veritates positiuas, quæ ad tria ista capita pertinent, multas insuper veritates negatiuas, quæ cum illis miscentur iuxta dicta in eadem q. propos. 15. quarum veritatum priores per iudicium affirmatiuum; posteriores autem per iudicium negatiuum sunt iudicabiles à Beato, & non aliter. Nam, qui cognoscit per species proprias, non aliter veritates positiuas, quam per iudicium affirmatiuum, neque aliter veritates negatiuas, quam per iudicium negatiuum, iudicare potest, vt ostendimus in Pharo Scient. tum loco nuper citato, tum maxime disp. 9. q. 3. Itaque Beatus per visionem beatificam affirmatiuè iudicat imprimis omnes veritates obiectiuas identificatas cum Deo, quas nos per varia iudicia affirmamus, & apud ipsum vna simplicissima veritas, eaque positiuæ est: deinde affirmatiuè etiam iudicat omnes veritates obiectiuas identificatas cum creaturis ad prædicta tria capita pertinentibus quatenus positiuè veris aut quiditatiuè solùm, aut insuper existentialiter; idque vel conditionatè, vel absolutè iuxta doctrinam generalem de statibus rerum traditam etiam à nobis in Pharo Scient. disp. 10. Negatiuè autem iudicat imprimis omnes veritates negatiuas, quas fide credidit in Viâ; vt non esse alium Deum præter eum, quem videt; Mundum non extitisse ab æterno; Christum non fecisse peccatum, &c. Deinde omnes veritates negatiuas ad Mundi ordinem pertinentes; vt non esse vndecim cœlos solidos, & cætera alia, præter solem, lumen non habere à se ipsis; non esse elementa plura, quam quatuor, &c. Præterea omnes veritates negatiuas, quæ pertinent ad se; vt se iam non habere peccatum vllum, neque tristitiam, neque dolorem; ex suis aliquos nondum esse beatos, aliquos non esse in statu gratiæ, alios non esse diuites, &c. Iudicat autem Beatus per visionem beatificam veritates positiuas ponendo, hoc est, tendendo in id, quod affirmat, per modum positionis: veritates autem negatiuas non ponendo, sed remouendo, hoc est, apprehendendo simpliciter id, quod negat, tendendoque insupermet per modum remotionis, iuxta differentiam iam statutam affirmationis, & negationis. Qui quidem duo modi tendendi licet, absolutè loquendo, comparatione eiusdem obiecti inter se oppositi, atque incompatibiles sint vel in eodem

intellectu, nedum in eodem actu; comparatione verò distinctorum obiectorum, vt in eodem intellectu, ita etiam in eodem actu sunt absque dubio compatibiles. Addidi, absolutè loquendo: quia dicti duo modi tendendi comparatione eiusdem obiecti sunt compatibiles, atque compatiuntur de facto in eodem intellectu, prout alibi diximus, quoties ille ex faciâ hypothese impossibili conditionatè, & verè indicat vtrumque contradictionis extremum, vt pote necessariò verum ex eiusmodi hypothese, idem scilicet ex tali hypothese simul affirmando, & negando. Nimirum sic. Si Petrus existeret simul, & non existeret, ille vtiq; simul existeret, & non existeret. Si existeret quæuis chymara impossibilis, illa vtiq; simul existeret, & non existeret. Pariterque in similibus.

66 Quintò quæritur, vtrum visio beatifica sit cognitio practica, an speculatiua. Circa quod Recupit. lib. 6. de Deo q. 28. relatis quinque sententijs, vt suam statuat, multa, & latè diserit in genere de practica, & speculatiua cognitione. Quia tamen nos iam de illis, quod satis est, habemus scriptum in Pharo Scient. disp. 22. q. 4. nu. 89. & quæstio est de solo nomine, breuissimè eam ex ibi dictis vno verbo resolvimus. Dicimus itaque, visionem beatificam, prout tendit in eas solas veritates, quæ sunt opera factibilia à Beato, in quæ ipsa potest influere, practica esse; prout verò tendit in Deum, & in cæteras veritates, esse speculatiuam. Quia ea dumtaxat cognitio debet practica nuncupari, quæ praxim cognoscens, in quam ipsa valet influere, pro obiecto habet. Cætera autem cognitiones speculatiuæ dicendæ sunt, prout loco citato statutum est. Vbi cætera ad propositum pertinentia videri poterunt.

67 Sextò quæritur, vtrum visio beatifica omni aliâ cognitione creatâ euidentiore, atque etiam certior sit. Recupit. lib. 6. de Deo q. 19. latè examinat quæstionem hanc, supponens multa de certitudine, & euidentiâ cognitionum, me quidem iudice, vel parum congrua, vel minùs vera; sed quæ refellere nec vacat, nec expedit. Ego ea supponens, quæ circa terminos istos scripta iam habeo in Pharo Scient. disp. 4. & 5. breuiter dico primò, visionem beatificam omni aliâ cognitione creatâ euidentiorem esse. Id namque significatur in Scripturis, dum dicitur videndus Deus per illam, sicuti est. 1. Ioan. 3. & facie ad faciem. 1. Corint. 13. manifestandusque. Ioan. 14. dumque illius claritas commendatur Sap. 10. Ioan. 17. 2. Corint. 3. Apocal. 21. & alibi. Supponuntque, aut etiam affirmant communiter Patres, atque Theologi. Et ratio suadet. Quia visio beatifica omnium aliarum cognitionum creatarum est finis vltimus, illeque beatificans, & plenè satians intellectum creatum, quo titulo omnium aliarum cognitionum creatarum præstantissima, atque adeò clarissima, euidentiissimaque esse debet. Et quidem, cum eius euidentiâ sit intuitiua, nequit non omni euidentiâ abstractiua præstantior, & excellentior esse. Et, cum sit supernaturalis, oriundaque à supernaturali principio, quod per quamdam antonomasiam lumen gloriæ appellatur, omni etiam intuitiua euidentiâ naturali debet esse præstantior. Cum denique sit de obiecto increato, & infinitè intelligibili, consentaneum vtiq; est, vt omnem aliam euidentiâ etiam supernaturalem, & intuitiuam de quouis obiecto purè creato multum excedat. Hinc dico secundo, visionem beatificam omni aliâ cognitione creatâ certior esse certitudine subiectiua, con-

stente in immunitate à formidine opposita : quia hæc certitudo potissimè nascitur ex euidentiâ actus : eoque proinde maior est , quò euidentiâ actus est maior , atque adeò ab opposita formidine magis exempta , siue immunis , iuxta doctrinam latius traditam in eà disp. 5. Phari citatâ . Tertio dico , visionem beatificam omni aliâ cognitione creatâ esse etiam certiozem certitudine formali , consistente in infallibilitate actus , siue necessitate veritatis . Quia , quò excellentior est visio beatifica omni aliâ cognitione creatâ , eò maiorem habet necessitatem veritatis ob strictiorem , quam habet , connexionem cum illâ . Nec refert , aliquas alias cognitiones creatas , vt actus fidei diuinæ , aut etiam alia supernaturalia iudicia habere necessitatem metaphysicam veritatis , ita , vt contradictionem implicet , eas falsas esse : quia etiam inter necessitates metaphysicas datur inæqualitas , aliæque proinde alijs maiores sunt , vt in eadem Pharo disp. 11. q. 4. ostensum est : maioremque necessitatem veritatis titulo suæ maioris perfectionis censenda est habere visio beatifica , quam quælibet alia creatâ cognitio habens etiam metaphysicam necessitatem eius . Vnde inferitur contra Recapitulum decentem oppositum vbi supra , visionem beatificam non solum certitudine subiectiua , de quo nullum est dubium , sed etiam certitudine formali esse certiozem , quam est actus fidei diuinæ ; quamuis hic cum metaphysicâ etiam necessitate verus , & infallibilis est . Hæc omnia dicta sunt loquendo de facto . Si enim de possibili sermo sit , possibiles haud dubiè censendæ sunt aliquæ intuitiue visiones creatæ , quæ aliquibus intuitiuis visionibus Dei possibilibus sint euidetiores , atque certiores .

68 Septimò queritur , an visio beatifica sit subdita libertati Beati , atque adeò operatio libera eius . Hanc quæstionem tractat Recapit. lib. 6. de Deo q. 30. Resoluitque , quod apud omnes est certissimum , visionem scilicet beatificam operationem esse omnino necessariam Beato tum quoad inceptionem , tum quoad æternam continuationem . Cuius ratio est : quia lumen gloriæ (quod iuxta sententiam nostram etiam est species impressa Dei) statim , ac infunditur à Deo intellectui Beati duraturus in æternum , longè efficacius necessitat illum ad producendam visionem Dei , quam necessitat oculos nostros ad producendam visionem coloris huius species illis impressa . Vnde sicut , dum species ista in oculis nostris perseverat , nullatenus potest voluntas nostra vel directè , vel indirectè impedire oculis nostris visionem coloris . Sic longè potiori iure , dum in intellectu Beati perseverat lumen gloriæ , nullatenus potest per voluntatem Beati ipsi impediri visio Dei , vel directè , vel indirectè . Aliundeque nec potest per voluntatem Beati vnquam impediri , siue tolli lumen ipsum , vti potest per voluntatem nostram impediri , siue tolli species impressa coloris . Quo fit , vt nullo modo visio beatifica aut quoad inceptionem , aut quoad æternam continuationem Beati voluntati subdita sit . Id quod ad maiorem beatitudinis firmitatem , constantiam , securitatemque oportebat citra omne dubium . Ob idque Beatis talis naturæ , talisque conditionis lumen tribuitur . In quo non est , cur amplius moremur .

69 Octauò queritur , an Beati per visionem beatificam videant , aut aliter cognoscant omnia attributa Dei extrinseca , & semixtrinseca . De intrinsicis cum Deo omnino identificatis diximus disp. 20. q. 1. & 2. Q. autem 3. de diuinis

actibus intellectus , & voluntatis . Modò est sermo de reliquis attributis , quæ per aliquid distinctum à Deo aliquo modo constituuntur , vel complentur in suo conceptu formali , iuxta attributorum Dei diuisionem expositam disp. 2. q. 1. 2. & 3. De quibus sanè iuxta doctrinam traditam supra disp. 20. q. 4. proposit. 3. vniuersaliter videbatur dicendum , omnia , quæ fide diuinâ à Viatoribus credi possunt , per ipsam visionem beatificam videri à Beatis . Quod tamen aliunde dici non potest . Quia , Deum esse absolute omnipotentem , siue potentem omnia , & fide diuinâ à Viatoribus credibile , & attributum semixtrinsecum est , completum in conceptu suo per possibilitatem intrinsecam , atque adeò per quiditatem omnium creaturarum possibilem , iuxta doctrinam à nobis statutam in Pharo Scient. disp. 8. q. 5. proposit. 5. Quam tamen omnium creaturarum possibilitatem , & quiditatem Beati non vident iuxta dicta etiam in illâ proposit. 3. citatâ ; & consequenter neque attributorum ipsorum constitutum per illam . Quemadmodum etiam attributum sapientis , siue omnia scientis , etiam credatur in Viâ fide diuinâ , in Patriâ à Beatis non videtur , vt potè ignoratibus multos actus scientiæ Dei inclusos in illo , iuxta doctrinam statutam supra dictâ disp. 20. q. 3. Similiter , esse Deum omnium entium excogitabilem optimum , ad fidem pertinere iuxta dictâ disp. 16. q. 3. Et tamen Beati non videntes cetera omnia entia excogitabilia talem conceptum illa includentem videre nequeunt . Dum ergo in illâ proposit. 3. q. 4. disp. 20. ex communi Patrum , & Theologorum sententiâ diximus , videri à Beatis in Patriâ , quæ in Viâ fide diuinâ crederunt , assertio ista indefinire , prout ibi est posita , à Patribusque , & Theologis intellecta , sumenda est . Ad cuius subinde veritatem fat est , quòd Beati videant aut aliqua præcipua , & particularia fidei objecta , quin videant omnia etiam vniuersalissima complectentia suis conceptibus aut omnia , aut pleraque , aut nimis multa intelligibilia ; aut certè omnia fidei objecta quoad id peculiare , quod singuli eorum conceptus important directè , & in recto ; quidquid sit de multitudine aliorum , quæ sæpe insuper important de connotato , & in obliquo . Vnde fit , vt ex dictâ assertionem nihil certum desumi possit pro quæstionculâ propositâ resoluendâ .

Dicendum ergo ad illam censeo id , quod 70 attributa prædicta concretè sumpta important in recto , siue directè , estque apud nos formalitas quædam Dei ab ipso realiter indistincta , videri intuitiue à Beatis , vt potè intuitiue videntibus totam Dei entitatem iuxta dictâ disp. 20. q. 1. Cetera verò extrinseca , siue distincta à Deo , quibus illa de connotato , vel aliter constituuntur , siue complentur in conceptibus suis , tunc videri etiam intuitiue à Beatis , quando ad eos pertinet videre illa titulo alio , iuxta dictâ etiam eadem disp. 20. q. 4. tunc verò abstractiue tantum , siue per alienas species ab eis cognosci , quando nullum alium titulum habent ad illa intuitiue videnda . Itaque Beati videndo intuitiue Deum , & alia entia ad quæ videnda titulum habent , intuitiue vident , Deum esse dominum talium entium : quod attributum quoddam eius semixtrinsecum est includens de connotato in conceptu suo entia ipsa . Videndo verò intuitiue Deum , & abstractiue cognoscendo cognitione quadam confusâ omnia possibilis , partim intuitiue , & partim abstractiue cognoscunt , Deum esse omnipotentem , siue abso-
lute

lutè potentem omnia; quod attributum est etiam semiextrinsecum eius includens pariter omnia ipsa possibilia in conceptu suo, prout numero precedente statuimus. Similiterque euenit in similibus.

71

Hinc nonò specialiter quæri potest, quomodo cognoscantur à Beatis æternitas, & immensitas Dei, quatenus attributa sunt semiextrinseca eius completa in conceptu suo; primum quidem per tempus à parte ante, & à parte post infinitum, quod imaginarium appellant; secundum verò per spatium locale circumquaque infinitum, quod etiam imaginarium dicunt, iuxta doctrinam latè expositam supra disp. 6. q. 6. & disp. 9. q. 4. Circa quod censeo dicendum primò, Beatos à primo instanti suæ beatitudinis intuitiue videre æternitatem Dei à parte post prout includentem in suo conceptu totum tempus infinitum à parte post, hoc est, intuitiue videre Deum prout exiturum in toto tempore à parte post infinito, atque adeò videre etiam, seu per speciem propriam cognoscere tempus ipsum; quod in quiditate cuiusdam seriei essentialiter successiue, & à parte post infinitæ durationis possibilium consistit reipsa, prout supra disp. 8. q. 2. explicatum est. Ratio huius asseri est: quia, vt statuimus q. 5. intuitiue vident Beati à primo suæ beatitudinis instanti ipsam suam beatitudinem fore æternam, atque adeò per totum tempus infinitum à parte post duraturam. Sed ad talem beatitudinem intrinsecè pertinet non solum visio beatifica, qua Deus possidetur, sed etiam, & potiore iure, Deus ipse possessus, vt modò tanquam certum supponimus ex tract. de Beatit. Igitur intuitiue vident Beati à primo suæ beatitudinis instanti non solum, se Deum per totum tempus infinitum à parte post intuitiue visuros, sed etiam, Deum ipsum toto eo infinito tempore sine fine exiturum. Hæc autem à Beatis videri per ipsam visionem beatificam, ex doctrinà iam statuta q. 5. constat.

72

Hinc sequitur primò, Beatos per visionem beatificam non solum videre Deum vtcunque, & insuper totum tempus infinitum à parte post, in quo toto Deus est exiturus; (poterant quippe hæc duo videre, quin viderent Deum prout exiturum in tali tempore, videndo scilicet Deum præcisè vt præsentem, & insuper videndo ipsum tempus, qua ratione futurum est); sed videre Deum reduplicatiue prout exiturum in toto ipso tempore, quæ veritas obiectiua est de futuro tam ex parte Dei, quam ex parte ipsius temporis diuersa ab alià, quæ ex parte Dei esset veritas de præsentem, & ex parte solius temporis de futuro. Vt enim constat ex doctrinà supposita q. 5. n. 58. & latius tradita in Pharo Scient. locis ibi citatis, Deum existere de præsentem, & Deum exiturum esse de futuro, diuersæ veritates sunt obiectiue comparatione cuiusvis intellectus creati diuersis iudicijs siue intuitiuis, siue abstractiuis indicabiles; quarum alterutra proinde bene posset sine alterà iudicari. De facto tamen per eandem visionem, quam in singulis instantibus temporis Beati habent (iuxta dicta n. illo 58. de successione visionis beatificæ, deque compositione eius ex visionibus partialibus instantaneis), vtramque iudicant; nimirum, & Deum iam de præsentem existere in eo ipso instanti temporis, in quo id iudicant, & Deum in toto etiam tempore post tale instans futuro sine fine exiturum.

73

Vnde secundò sequitur, Beatos per eam vi-

sionem, quam in singulis instantibus temporis habent, non solum duas, sed infinitas veritates obiectiuas diuersas iudicare, vnam quidem aut certè paucas aliquas de præsentem, & cæteras omnes de futuro. Nam, vt ex doctrinà locis citatis tradita etiam constat, in serie futuritionis cuiusvis obiecti, præter veritates diuersas diuersorum instantium temporis ad talem seriem pertinentium, tot ipsum obiectum sortitur obiectiuas veritates inter se diuersas ratione status, quot sunt ipsa instantia ipsius temporis: quæ omnes proinde infinitæ sunt, quando tempus est infinitum. Itaque quilibet Beatus, dum est in instanti A, per visionem partialem, quam in eo habet, primò iudicat, ipsum instans A præsens esse, seque, & Deum, & ipsam visionem in eo existere de præsentem. Secundo iudicat, instans B immediate post A esse futurum, & in eo exiturum Deum, & se, alteram visionem partialem. Tertio iudicat, instans C tertio loco post A esse futurum, & in eo exiturum Deum, & se, & tertiam visionem partialem. Quarto iudicat instans D quarto loco post A esse futurum, & in eo exiturum Deum, & se, & quartam visionem partialem. Et ita deinceps per eandem visionem partialem correspondentem instanti A iudicat sigillatim de cæteris omnibus instantibus totius temporis infiniti futuri, deque alijs veritatibus de futuro ipsis correspondentibus. Tantumdemque venit dicendum, de qualibet alià visione partiali cuiuslibet aliorum instantium dicti temporis infiniti correspondente.

Secundò circa quæstiunculam præsentem, 74 censeo dicendum, Beatos in singulis instantibus totius temporis suæ beatitudinis ultra primum, non solum videre per visionem Dei intuitiue veritates de futuro commemoratas toti tempori futuro, infinitoque correspondentes; sed etiam similes de præterito correspondentes toti tempori præterito, finitoque, & terminato in primo ipso instanti suæ beatitudinis; quarum vna est, in toto ipso finito tempore Deum extitisse. Quoniam iuxta doctrinam statutam disp. 20. q. 3. ad Beatos pertinet videre intuitiue non solum quo, & quanto tempore est duratura, sed etiam quo, & quanto tempore durauit sua beatitudo: ad eamque Deus, vt dictum est, intrinsecè pertinet.

Tertio censeo dicendum, Beatos eo ipso, 75 quòd quiditatem Dei intuitiue vident, non posse non euidentissimè cognoscere æternitatem eius à parte ante prout includentem in suo conceptu totum tempus à parte ante infinitum, siue principio carens, cognitione videlicet saltem abstractiua. Vtrum enim aut illi omnes, aut aliqui obiectum istud intuitiue videant, dubium est. Cum illud non videatur esse è numero eorum, ad quæ videnda aliquem vniuersalem titulum habent iuxta dicta disp. 20. q. 4.

Pariterque censeo dicendum quartò, Beatos 76 euidentissimè cognoscere immensitatem Dei prout includentem in conceptu suo totum spatium locale circumquaque infinitum, quod in quiditate præsentiarum possibilium infinitè circumquaque extensarum consistit re ipsa, prout supra disp. 5. q. 2. explicatum est. Cognoscunt autem sic hoc obiectum saltem cognitione abstractiua eo ipso, quòd vident Deum. Vtrum autem aut omnes Beati, aut eorum aliqui illud cognoscant intuitiue, etiam est dubium: quia non videtur illud spectare ad eorum numerum, ad quæ videnda aliquem vniuersalem titulum habent iuxta

iuxta dicta disp. 20. c. 4. sæpe citatâ.

77 **C**ætera, quæ hic de visione intuitivâ Dei quæri, & examinari possent, quod magis statum beatificum videntium Deum videantur concernere, ad tractatum de Beatitudine remittuntur,

DISPUTATIO XXII.

De Nominibus Dei.

A Dijcimus disputationem hanc cæteris præsentis Tractatus veluti appendicem earum; tum quia dicenda in eâ pauciora sunt, quam ut peculiarem Tractatum possulent; tum quia nominatio, siue loquutio de obiecto cognito quodammodo annexa est cognitioni eius. Congruumque propterea videtur, ut disputationibus de præcipuâ Dei cognitione, qualis visio beatifica est, disputationem annectamus de ejusdem Dei nominatione, siue passivâ eloquentione.

QVAESTIO I.

Verum Deus sit innominabilis, siue ineffabilis. Et qualiter.

Suppono primò, nominare obiectum cognitum, siue de eo fieri, seu loqui, aliud non esse, quam per signa vocalia aut ore prolata, aut scripta audientibus, aut legentibus signa ipsa illud significare. Id quod quatuor modis, quod ad rem attinet, potest contingere. Primò, si tam loquens, quam audiens cognoscant obiectum abstractivè, siue per species alienas, ut nos præsentis statu cognoscimus Deum, & alia pleraque. Secundò, si tam loquens, quam audiens cognoscant obiectum intuitivè, siue per species proprias, ut Beati cognoscunt Deum, & alia multa. Tertio, si loquens cognoscat obiectum abstractivè, & audiens intuitivè. Quarto vice versa, si loquens cognoscat obiectum intuitivè, & audiens abstractivè.

Suppono secundò, in mente cuiusvis cognoscentis duplicem solere distingui conceptum, formalem scilicet, & obiectivum. Formalis est ipsa cognitio; obiectivum autem est obiectum per eam cognitum.

Suppono tertio ex dictis iam à me in Pharo Scient. disp. 18. q. 2. divis. 1. esse nonnulli, ut Fasol. 1. p. q. 13. art. 1. n. 1. Veken. disp. 15. n. 1. & alij censeant, per signa vocalia primariò, & immediatè significari conceptus formales, obiectivos autem, siue res cognitâs secundariò, & mediatè; communem tamen, & veram sententiam esse, utrosque significari immediatè: ita tamen, ut obiectivi primariò, & directè, formales verò secundariò, & indirectè significantur, quod certe non ita intelligendum est, (sicuti multi intelligunt, cum quibus Recupit. lib. 6. q. 4. n. 6.), ut imponentes significationem vocibus solum intenderint, per eas significare res cognitâs; indeque præter intentionem sequatur, ut ipsas etiam cognitiones significant. Hoc namque falsum est,

Intenderunt etenim commercium hominum iuxta Arist. in Polit. Plat. in Cratyl. & omnes, quod maxime in communicatione, & manifestatione cognitionum internarum consistit. Sed ita intelligendum, ut ex primariâ intentione intendunt significare res prout cognitâs. Quod est, intendisse significare utrumque res scilicet, & earum internas cognitiones, res tamen directè, cognitiones verò in obliquo, siue de connotato. Quod fit, ut voces diverso modo res, atque earum cognitiones significant, pro rebusque subinde, non item pro cognitionibus accipiuntur, ut bene Arist. lib. 1. Elench. cap. 1. Significant itaque signa vocalia conceptus obiectivos directè, formales verò indirectè, siue de connato, utrosque tamen immediatè. In quo differunt à signis scriptis, qui eisdem pariter non immediatè, sed medijs vocalibus significant, ut pluribus loco citato Phari explicatum est.

Suppono quartò, dissidium esse inter Doctores, an perfectio, siue claritas significationis verborum, atque adeò loquutionis taxanda sit penes perfectionem, siue claritatem cognitionis loquentis, an potius audientis. Primum affirmant Soar. Fasol. & alij. Secundum Molin. Vazq. & alij locis infra citandis. Ego cum Vazq. arbitrator primò, dissidium hoc potius esse de nomine, quam de re. Nam apud utriusque sententiæ Auctores supponitur, esse possibile, ut loquens per signum vocale à se prolaturum de obiecto, quod ipse cognoscit abstractivè, & obscure, excitet in audiente cognitionem intuitivam, & claram de eodem obiecto; vel vice versa. Utrum autem huiusmodi signum dicendum sit significare tale obiectum obscure, & aliter, quam est in se; eò quod sic cognoscitur à loquente; vel potius significare illud clarè, & sicuti est in se; eò quod sic cognoscitur ab audiente; vel è converso; duntaxat videtur esse quæstio de nomine. Circa quam arbitrator secundò, rationabilis, & verus loqui Auctores secundæ sententiæ. Quoniam significatio signi vocalis in vi consistit, quam illud ex sui institutione habet ad excitandam in mente audientis cognitionem rei, quam significat, unde penes cognitionis excitatæ obscuritatem, vel claritatem videtur eius significatio obscura, vel clara dicenda. Cuius enim signum iuxta definitionem receptam ab omnibus ex August. lib. 2. de doctrin. Christ. cap. 1. & lib. de princip. Dialect. cap. 5. sit, *Quod se ipsum sensu, & præter se, aliquid animo ostendat*. Scilicet illius cognitionem in animo excitando, seu quoquo modo procreando: eò profecto obscurius, vel clariùs dicendum est signum ostendere, siue significare animo id, cuius est signum, quò obscuriorem, vel clariorem illius cognitionem in animo ipso excitaverit, seu quoquo modo procreaverit. Atque ita, quando signum vocale intellectum audientis excitat ad cognitionem intuitivam, & claram rei, quam significat, tunc sanè dicendum est illud clarè eam, & sicuti in se est, significare tali intellectui. Obscurè verò, & aliter, quam est in se, quando ad cognitionem eius abstractivam, obscuramque excitaverit. Quidquid sit in utroque casu de cognitione, quam de tali re habet, qui profert signum, siue loquitur. Nec valet, quod Aduersarij dicunt, per accidens scilicet se habere, quod audiens talem, aut talem cognitionem concipiat de re significatâ per signum: quandoquidem signum in ratione signi non minus, imo magis per se, & essentialiter refertur, ordinaturque ad audientem.